

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Pedagogická

Studijní program: DPS

Studijní obor Pedagogicko - psychologická způsobilost
(kombinace):

Uplatnění projektového vyučování na střední škole
Exercise project teaching on intermediate school

Bakalářská práce: 09-FP-KPP- 38

Autor:

David Vejrych

Podpis:

Adresa:

Zdelov 112

517 21, Tyníště nad Orlicí

Vedoucí práce: PhDr. Markéta Dvořáková, Ph.D

Konzultant:

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
50	36	0	0	10	4

V Liberci dne: 5.května 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně a použil jen prameny uvedené v seznamu literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena na TUL v Liberci v knihovně Pedagogické fakulty a zpřístupněna ke studijním účelům.

V Liberci dne 5. května 2009
Vejrych

Ing. David

Poděkování:

Děkuji PhDr. Markéta Dvořákové, Ph.D, za trpělivost, obětavou pomoc a poskytnutí cenných rad při zpracování bakalářské práce a za zkušenosti, které jsem pod jejím vedením získal.

Anotace

Uplatnění projektového vyučování na středních školách

Cílem bakalářské práce bylo zjistit využitelnost projektového vyučování na středních školách. Výzkumu se účastnilo cca 200 středních škol, z kraje pardubického a královéhradeckého. Na základě dotazníkového šetření byly získány potřebné informace, díky kterým jsme mohli formulovat jednotlivé závěry. Výzkumem jsme zjistili využívání projektového vyučování jak na středních školách s technickým tak i s netechnickým zaměřením. Průzkum ukázal procentuelní využívání či nevyužívání projektového vyučování na jednotlivých středních školách.

Klíčová slova: Projektové vyučování, uplatnění

Anotace anglicky

The aim of thesis was to investigate the usefulness of project teaching in secondary schools. Research involved ... teachers from the region of Pardubice and Hradec Králové. On the basis of the questionnaire were obtained necessary information by which we can formulate various conclusions. The research project, we found the use of teaching both in secondary schools with technical and non-technical focus. The survey showed an average or non-use project on the teaching of individual schools.

Keywords: Project teaching, exercise

Anotace německy

Das Ziel der Diplomarbeit war es, den Nutzen des Projekts Unterricht an weiterführenden Schulen. Forschung an ... Lehrer aus der Region Pardubice und Hradec Králové. Auf der Grundlage des Fragebogens wurden notwendigen Informationen, die wir haben, können verschiedene Schlussfolgerungen zu formulieren. Das Forschungsprojekt, fanden wir die Verwendung des Unterrichts in weiterführenden Schulen mit technischen und nicht-technischen Fokus. Die Umfrage zeigte eine durchschnittliche oder Nicht-Nutzung Projekt auf den Unterricht der einzelnen Schulen.

Schlüsselwort: Projekt schule, wirkungsgrad

Úvod	6
Teoretická část	8
1. Projektové vyučování – jedna z metod výuky	9
1.1 Definice projektové metody	9
1.2 Historie projektové metody	12
1.4 Fáze průběhu řešení projektu v projektové výuce	17
1.5 Klady a zápory projektového vyučování	22
2. RVP – pojetí a základní cíle vzdělávání na třetím stupni	24
2.1. Cíle vzdělávání na třetím stupni	24
2.2 Klíčové a odborné kompetence	25
Empirická část	27
2. Cíle empirické části	28
2.1 Hlavní cíl	28
2.2 Dílčí cíle	28
2.3 Hypotézy	28
2.5 Popis výzkumného vzorku	28
2.4 Metody výzkumu	28
Závěr	50

Úvod

Během mého studia se do základního i středního vzdělávání začal zavádět nový kurikulární systém, který je provázen mnoha změnami ve vyučování, což je hlavním důvodem, proč jsem si vybral dané téma. Školy musí přijmout Rámcový vzdělávací program (RVP) a s tím související tvorbu školních vzdělávacích programů (ŠVP). V důsledku změn učitelé hledají prostředky, metody, formy na podporu aktivního učení, prostřednictvím nichž mohou měnit a zkvalitňovat vyučování ve škole. V kontextu s tvorbou a zařazováním průřezových témat do výuky na základních a středních školách se jako velmi podnětné jeví projektové vyučování. Právě školní projekty jsou jednou z vhodných cest, jak uchopit zajímavé problémy praktického života, jejichž prostřednictvím si žáci mohou nejen doplnit stávající učivo, ale i efektivněji osvojit nové poznatky a znalosti. Při realizaci projektu je možné dosáhnout různých stupňů interdisciplinarit, která je pro žáka důležitá z hlediska propojení vědomostí a dovedností z odlišných oborů.

Navíc v současnosti žijeme ve společnosti, která prochází obdobím složitých změn. Mění se společnost sama, mění se hodnoty lidí, styl i způsob jejich života. Svět se před námi otevřel a také my se více otevíráme světu. S tím úzce souvisí i příprava na budoucí život a vzdělávání pro 21. století. Klade se větší důraz na komplexní rozvoj žáka, na individuální přístup a jedinečnost každého žáka a na rozvíjení všech jeho stránek. Mění se i úloha učitele. Učitel by již neměl být jediným nebo hlavním zdrojem informací. Postupně přebírá roli poradce, pozorovatele, partnera, který respektuje možnosti žáka. Vzdělávání má podněcovat k aktivitě, tvořivosti v učení a v životě. Nikdo se dnes již nespokojí s encyklopedickými znalostmi bez schopnosti použít je v praxi. Splynutím všech těchto aspektů nutně musíme dojít k novým, moderním metodám vzdělávání. Jednou z nich je právě projektové vyučování.

Právě vzhledem ke vzrůstající tendenci inovování školního systému v dnešní společnosti jsme se rozhodli provést průzkum projektového vyučování.

Výzkum, ze kterého budeme čerpat, je o využití projektového vyučování na středních školách. Pro naši práci byly stěžejní odpovědi vyučujících na středních školách, jenž tento způsob výuky praktikují. Dotazník byl uzpůsoben pro zjištění druhu projektů,

procentuální využívání ve školách, jejich délku a spokojenost s výsledky žáků. Průzkum byl zaměřen na větší část východočeského kraje se širším rozsahem zaměření od škol technických až po školy ekonomické.

Naší snahou bylo zmapování celkového používání projektového vyučování. Zdroje čerpání projektů, využívání kombinací vyučovacích hodin pro projektové vyučování.

Teoretická část

1. Projektové vyučování – jedna z metod výuky

„Projektová metoda bývá vnímána jako móda, jako trik, využívaný více či méně jako finta a bez plného uskutečnění jejích znaků a síly.“

J. L. STOCKTON

1.1 Definice projektové metody

V dnešní době je stále více pedagogů, kteří opouštějí stereotypy a začínají využívat moderní vyučovací metody. Právě jednou z těchto metod je i projektové vyučování.

V literatuře existuje několik různých definic projektu, projektové metody a projektového vyučování. Níže uvádím ty nejčastěji uváděné a nejznámější. Pohled a názor na projektové vyučování se postupně vyvíjel a upravoval.

▪ Projekt

Definice podle S. Velínského z roku 1933:

„je projekt určitě a jasně navržený úkol, který můžeme předložit žákovi tak, aby se mu zdál životně důležitý tím, že se blíží skutečné činnosti lidí v životě.“¹

Zajímavá je i definice S. Vrány, ředitele zlínských pokusných škol, který definuje projektové vyučování jako podnik. Projekt dle něj obsahuje čtyři články:

1. Podnik
2. Podnik žákův
3. Podnik, za jehož výsledky převzal žák zodpovědnost
4. Podnik, jenž jde za určitým cílem²

Jana Kratochvílová se ve své knize Teorie a praxe projektové výuky opírá o pojetí J. Maňáka a V. Švece.

„Projekt je komplexní úkol (problém), spjatý s životní realitou, s nímž se žák identifikuje a přebírá za něj odpovědnost, aby svou teoretickou i praktickou činností dosáhl výsledného

¹ S. VELINSKÝ: *Individualizace metod jako základ zvýšené efektivity školské práce*. Praha: 1933.

² S. VRÁNA: *Učebné metody*. Praha a Brno 1936.

žádoucího produktu (výstupu) projektu, pro jehož obhajobu a hodnocení má argumenty, které vychází z nově získané zkušenosti.“³

▪ **Projektová metoda**

Projektová metoda úzce souvisí s projektem. V Pedagogickém slovníku nalezneme definici: „*Projektová metoda je vyučovací metoda, v níž jsou žáci vedeni k samostatnému zpracování určitých projektů a získávají zkušenosti praktickou činností a experimentováním. Projekty mohou mít formu integrovaných témat, praktických problémů ze životní reality nebo praktické činnosti vedoucí k vytvoření nějakého výrobku, výtvarného, či slovesného produktu.*“⁴

Projektová metoda však nebývá definována pouze takto, ale i za pomoci znaků, které jsou pro ni typické.

Z těchto znaků můžeme, jen pro příklad, uvést:

- Úzký vztah k reálnému životu
- Příprava na řešení globálních problémů
- Získávání poznatků spojených se smyslovým vnímáním a prožitkem
- Pozitivní vývoj osobnosti dítěte
- Respektování individuálních potřeb a možností dítěte nezatěžující jeho psychiku
- Přirozený a nenásilný postup poznání, přibližující se škole hrou⁵

Cílem projektové metody je řešit úkol, který je konkrétní, má smysl, je reálný, vychází ze života a po zpracování se do něj zase vrací. Práce na projektu dává žákům možnost uplatnit se podle svých možností, spolupracovat s ostatními a být jim prospěšný, zažít pocit úspěchu ale i významu vzdělávání. Děti se učí nikoliv jen pro budoucí život, ale učí se žít právě teď, v tomto okamžiku. Učí se poznávat sebe i jiné, znát svou cenu a uplatnit se. V současnosti jsou projektové metody zařazovány mezi aktivizující metody výuky. Jana Kratochvílová uvádí, že na projektovou metodu nahlížíme jako na „*uspořádaný systém činností učitele a žáků, v němž dominantní roli mají učební aktivity žáků a podporující roli poradenské činnosti učitele, kterými směřují společně k dosažení cílů a smyslu projektu.*“⁶

³ J. KRATOCHVÍLOVÁ: Teorie a praxe projektové výuky, Brno 2006, s. 36.

⁴ J. PRŮCHA, E. WALTEROVÁ, J. MAREŠ: Pedagogický slovník, Praha 2001, s. 184.

⁵ J. KAŠOVÁ: Škola trochu jinak, Kroměříž 1995, s. 76.

⁶ J. KRATOCHVÍLOVÁ: Teorie a praxe projektové výuky, Brno 2006, s. 37.

▪ **Projektové vyučování**

Projektové vyučování je definováno jako výuka založená na projektové metodě. Je to náročná forma výuky, která vyžaduje hodně času na přípravu i mnoho odborných znalostí a organizačních schopností v práci učitele.

Pomocí projektové výuky je možné překonávat strnulost zažitých forem a metod vyučování, odtrženost od životní skutečnosti, nezáživnost odborných výkladů a pamětného učení bez souvislostí a z toho plynoucí nízký zájem dětí o učení.

1.2 Historie projektové metody

Slovo projekt původně pochází z latinského *proicere*, jehož význam se dá vyložit jako odhodlání předsevzetí, navržení. Pro naše účely je důležitý také význam, který pochází z francouzského „project“ nebo italského „progetti“, což bylo v 17. a 18. století ve Francii a Itálii součástí závěrečné zkoušky.

Slovo metoda pochází ze starořečtiny a znamená cesta poznání, nalezení cesty nebo cesta průzkumu.

Projektová metoda je spojována s reformním hnutím konce 19. a počátku 20. století, zejména se jmény J. Deweye a W. Kilpatricka.

V polovině 19. století se objevuje projektová metoda v Americe, postupně se šíří i do nižších stupňů škol. Koncem 19. století se objevuje pragmatická filozofie. Zakladatelem je William James. V této filozofii je za kritérium pravdy považována užitečnost, hodnota, úspěšnost.

„Pragmatická pedagogika chápe vzdělávání jako nástroj řešení problémů, s kterými se člověk setká v praktickém životě. Základním pojmem je „zkušenost“ získaná v individuální praxi a experiment.“⁷

Nejznámějším představitelem pragmatické pedagogiky je americký filozof John Dewey, který stejně jako H. Spencer chápe cíl výchovy jako přípravu pro život. Společně se svými žáky (např. William Kilpatrick) vytvořili nový vyučovací systém „projektové vyučování.“ Průkopníkem projektové metody byl W.H. Kilpatrick. Poprvé s touto metodou seznamuje ve článku *The project method*, který byl vytištěn roku 1918. Tento článek byl později přeložen do němčiny Peterem Petersenem s názvem „Projektmethode“ a vydal jej ve svazku „Der Projekt-plan“ *Grundlegung und Praxis*.

Pragmatickou pedagogikou je neopomenouta žádnou stránku dětské osobnosti. Největší důraz je proto kladen na aktivitu vychovávaného jedince. Pragmatická pedagogika tedy vyžaduje, aby výchova byla aktivní, těsně spojená se zájmy dítěte.

Pragmatická pedagogika se také opírá o názor, že dítě má přirozenou dispozici učit se jen tomu, co je spojeno s jeho zájmy a co mu pomůže řešit jeho problémy. V duchu toho by se dítě mělo učit, protože cítí potřebu a přeje si učit se, a ne protože si to přeje někdo

⁷ O. ŠIMONÍK: Výukové projekty. In MAŇÁK, J. Alternativní metody a postupy. Brno 1997, s. 44.

jiný. Dítě by mělo vidět, že to, čemu se učí, má vztah k jeho dětskému životu, a ne k pozdějšímu životu dospělosti.

„Projekt je komplexní pracovní úkol, při jehož řešení si žáci současně osvojují potřebné vědomosti a dovednosti. Řešení projektu probíhá ve třech fázích:

- 1. Žáci pracují v dílně, laboratoři, na školním pozemku, v kuchyni apod.*
- 2. V pracovním procesu narážejí na obtíže a o jejich překonávání se musí poučit (v knihovně, ve školním muzeu aj.).*
- 3. Na základě teoretického poučení pak praktický úkol dokončí. Jde o vztah teorie a praxe.“⁸*

▪ **Projektová metoda v ČR**

Počátkem 20. století vzniká snaha o novou, volnější a svobodnější školu, pod vlivem celosvětového hnutí nové výchovy, pragmatismu pronikajícího z USA.

V období první republiky, trvalo téměř 10 let než se myšlenky reformní pedagogiky začaly dostávat do života škol. V tomto směru přispívá V. Příhoda, který byl ovlivněn pragmatickou pedagogikou svým studiem v USA. Tento vliv byl natolik značný, že v roce 1929 povolilo Ministerstvo školství zakládání pokusných škol, které se lišily po stránce organizační a pedagogické. V tomto období působili Stanislav Vrána či Rudolf Žanta, kteří v projektové metodě viděli cestu, jak nejvíce uplatnit činnost žáka v jeho rozvoji po stránce intelektuální, ale i emocionální.

V Čechách se projektovou metodou ve 30. letech zabývali Václav Příhoda, Stanislav Vrána, Rudolf Žanta, Jan Uher, kteří vycházeli z prací J. Deweye. Později však byla metoda projektového vyučování zatlačena do pozadí, zejména po 2. světové válce stavěla výchova a vzdělávání na základech vědeckého světového názoru marxismu-leninismu, a to znamenalo přerušení jakýchkoliv snah reformního hnutí.

Až změna politických a společenských poměrů po roce 1989 přinesla potřebu transformace školství. S ní přichází nové pojetí výuky a výchovy. Tím se dostává projektová výuka opět do našich škol a to především díky aktivitám učitelů. Projektovému vyučování a hlavně jeho teoretickému zázemí se začala věnovat řada odborníků - např. J. Maňák, O. Šimoník, J. Skalková a řada dalších.

⁸ Fr. SINGULE: Americká pragmatická pedagogika. Praha 1990.

Na řadu přichází hodně organizačních a koncepčních změn:

- V roce 1991 nastává revize učebních osnov, která s sebou přinesla určitou redukci učiva.
- V roce 1993 byly představeny osnovy Obecné školy. K těmto osnovám se ve velké míře začala přihlašovat řada škol. Tyto osnovy byly přijaty až v roce 1995.
- Téhož roku (1995) byl také vydán Standard základního vzdělávání jako základní dokument, který reagoval na pluralitu vzdělávacího systému.
- Poté následovalo přijetí dalších programů – Základní škola 1996, Národní škola 1997, alternativní vzdělávací program M. Montessori, Česká škola waldorfského typu, Začít spolu apod. Díky těmto programům mohly vznikat alternativní školy – školy waldorfské, M. Montessori a řada dalších.
- Rok 1996 je důležitý i z hlediska toho, že byla zkrácena povinná docházka – devítiletá a byl obnoven pětiletý první stupeň.
- Jeden z nejdůležitějších pokynů se stal Metodický pokyn MŠMT ČR z roku 1998. Ten škole umožňoval využívat mnoho inovací.
- Nejaktuálnější počín Výzkumného ústavu pedagogického v Praze a Národního ústavu odborného vzdělávání je program RVP realizovaný v období leden 2009 - prosinec 2011. Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a rozpočtem České republiky. V dnešní době se objevuje RVP (Rámcový vzdělávací program), ze kterého se vychází ŠVP (Školní vzdělávací program), který si každá škola přizpůsobuje.

1.3 Typy projektů

Typologii projektů uvádějí již naši reformní pedagogové ze 30. let 20. století. Jana Kratochvílová uvádí následující dělení projektů podle těchto hledisek:⁹

1. podle účelu

- projekty problémové
- projekty konstruktivní
- projekty hodnotící
- projekty směřující k estetické zkušenosti
- projekty směřující k získání dovedností (i sociálních)

2. podle toho, kdo je navrhoval

- projekty žákovské - spontánní
Vznikají z potřeb a zájmu žáků, sami žáci vybírají téma i problémovou otázku, učitel zde vystupuje jako poradce a koordinátor.
- projekty vnesené do vyučování učitelem
Učitel navrhuje téma, případně problémovou otázku, žáci ji přijímají a zpracovávají.
- projekty vytyčené po vzájemné spolupráci učitele se žáky
Žáci po dohodě s učitelem vybírají problémovou otázku. Většinou učitel navrhne téma, žáci pak problémové otázky, tu nejzajímavější pak vyberou společným hlasováním.

3. podle informačního zdroje projektu

- volný - žáci si sami obstarávají informační materiál
- vázaný - informační materiál je žákovi poskytnut
- kombinace obou typů - žák obdrží základní materiál, který si může rozšířit dle svých možností.

⁹ Jana Kratochvílová: Teorie a praxe projektové výuky, Brno 2006, s. 48.

4. podle místa konání – prostředí
 - školní
 - domácí
 - mimoškolní
 - kombinace předchozích typů
5. podle doby trvání projektu
 - krátkodobé - na 1. stupni základní školy trvají maximálně 1 den
 - střednědobé - do 1 týdne, většinou se uplatňují na školách v přírodě, na školních výletech, exkurzích, apod.
 - dlouhodobé - víc než 1 týden, max. 1 měsíc
 - mimořádně dlouhé - až 1 rok
6. podle počtu žáků, kteří se na projektu podílejí
 - individuální
 - kolektivní - skupinové, třídní, ročníkové, meziročníkové, celoškolní
7. podle organizace
 - projekty v rámci jednoho předmětu (matematika, dějepis ...)
 - projekty v rámci příbuzných předmětů v jedné vzdělávací oblasti
 - projekty mimo výuku příbuzných předmětů - zahrnují více předmětů
 - projekty nadpředmětové respektující průřezová témata RVP ZV
8. podle charakteru činnosti
 - projekty s převážně teoretickým zaměřením
Jsou to například projekty na téma vesmír, sluneční soustava, zeměpisné zajímavosti, čísla, která nás provázejí od začátku do konce života apod., ve kterých žáci zpracovávají, třídí a analyzují informace a data. Vedou k získání určitých poznatků a znalostí.
 - projekty s převážně praktickým zaměřením
Zde můžeme začlenit projekty o třídění odpadu, spotřebě surovin, vytvoření koutku přírody apod. Tyto projekty vedou k získání určitých znalostí, ale především k získání praktických dovedností.

1.4 Fáze průběhu řešení projektu v projektové výuce

- plánování – návrh
- realizace projektu
- prezentace výstupu
- hodnocení, sebereflexe

1.4.1 Plánování projektu

- **správný výběr tématu - koncentrační idea**

Učitel podle potřeby sám vybere nebo dá vybrat žákům téma. Například: Naše místo, Doprava v našem městě, Voda, Jarní proměny přírody, Škola, Les, Tajemství stromů, Odpadky kolem nás, Třídění odpadu, atd.

- **název - formulace úkolu**

Na základě zvoleného tématu vytváříme problémovou otázku - úkol. Projekt má mít problémovou otázku už v názvu. Učitel sám navrhne nebo se zeptá žáků, co chtějí vědět, co je

zajímá, jaký mají dotaz. Jednou z možností je, že žáci sepíší své náměty a dotazy na tabuli a

pak hlasují nebo přidělují body ke zvolenému tématu. Pokud klademe otázku problémovou,

vznikne projekt problémový, tj. založený na řešení nějakého problému. Taková otázka začíná

slovy: „Jak vznikl ...? Kdo a kdy vyrobil ...? Proč...?“. Např.: Jak vypadalo naše město před sto lety? Jak se slaví Velikonoce v naší republice? Co se objeví pod roztátým sněhem? Jak vytvořit koutek živé přírody? Kolik bude stát náš společný školní výlet?, apod.

Každý správně formulovaný úkol musí být:

- **S**pecifický (konkrétní)
- **M**ěřitelný
- **A**kceptovatelný - pokud projekt není dětmi chtěný není SMART, ale SMRT
- **R**eálný
- **T**ime - dosažení v určitém čase

▪ **výstup - k čemu dojdeme**

Učitel sám nebo se žáky na základě zformulovaného názvu vytyčí cíl - k čemu se v závěru projektu dojde, jaká bude jeho závěrečná podoba.

- představení výsledku, k němuž žáci dospěli
- prezentace písemná, ústní, praktický výrobek: videozáznam, kniha, časopis, model, vlastní realizace výletu, audionahrávka, koncert, beseda, přednáška, internetové stránky
- prezentace pro rodiče
- prezentace pro spolužáky ve třídě
- prezentace ve škole mimo třídu
- prezentace mimo školu - pro veřejnost a jiné instituce

▪ **stanovení výchovně vzdělávacích cílů**

Při plánování si učitel stanoví cíle, které musí být měřitelné. Cíle se uvádějí ve 3. osobě jednotného čísla.

➤ kognitivní cíle

K volbě kognitivních cílů je vhodné využít Bloomovu taxonomii. Příklad: Žák provádí odhady složitějších výpočtů, zpracovává data z praktického života, užívá desetinná čísla v praktických situacích, procvičuje početní operace apod.

➤ afektivní cíle

Afektivní cíle musí být stanoveny tak, aby byly měřitelné. Ke zvolenému cíli by se měly uvést konkrétní příklady. Příklad: podílí se ..., vytváří si vztah ..., uvědomuje si ..., zapojí se do tvorby ..., nebojí se použít, zeptat se ...

➤ psychomotorické cíle

Cíle se sestavují konkrétně, stručně a výstižně. Příklad: vytvoří plakát ekologické krajiny

CO₂, sestaví tabulku, vyrobí, nakreslí, atd.

➤ sociální cíle

Příklad: spolupracují ve skupině, společně třídí odpad doma i ve škole, zvládají komunikaci s dospělou osobou, apod.

▪ **předpokládané činnosti**

Zde se uvádí, jak asi bude projekt probíhat, učitel si promyslí, které činnosti by v projektu mohly být. Děti si mohou vybrat, navrhnou další nové činnosti. Přehled činností není definitivní, podle potřeby se v průběhu projektu mění.

- **organizace, průběh projektu**

- skupinová práce
- frontální výuka - práce s celou třídou
- individuální výuka
- často výuka i mimo třídu

- **předpokládané metody a formy práce**

- práce s textem, učebnicí, knihou, časopisy
- projekce
- pracovní činnosti
- grafické a výtvarné činnosti
- demonstrace obrázků

- **předpokládané pomůcky**

Učitel si promyslí pomůcky, které bude potřebovat on a které budou potřebovat žáci. Zajistí se dostatečná nabídka literatury a zdrojů informací.

- **rámcový časový plán**

Zpracuje se časové rozvržení projektu - v jaké době se uskuteční, jak dlouho bude probíhat, zda bude probíhat nepřetržitě, či postupně.

- **promyšlení prostředí projektu - kde se projekt uskuteční.**

- **promyšlení způsobu hodnocení**

- hodnotí se průběh, výstup, dokumentace - měla by být stanovena kritéria
- hodnotí žák, učitel, rodič, veřejnost
- hodnotí se průběžně, na závěr

1.4.2 Realizace projektu

- postupuje se podle předem prodiskutovaného plánu

- žáci sbírají vhodný materiál, třídí ho, zpracovávají, kompletují
- učitel je v roli poradce - usměrňuje jednání žáků směrem k danému cíli, motivuje žáky
- seznámení s úkolem, informující dopis, hra, četba, tajenka, obrázky
- vlastní práce na výstupu: žáci pracují samostatně, ve skupinách, hromadně, tvoří myšlenkové mapy, plánují činnosti
- důležitá je neustálá průběžná kontrola a motivace
- hodnocení projektu: probíhá před započítím, v průběhu a v závěrečné části projektu
 - hodnocení žáků učiteli
 - slovní, bodové, pozitivní, negativní, nehodnocení nepodstatných chyb
 - hodnocení žáků žáky
 - sebehodnocení, žák hodnotí spolužáky, úroveň spolupráce
 - hodnocení společné
 - průběh, výsledek prezentace

1.4.3 Prezentace výstupu

Tato fáze zahrnuje představení výsledku, k němuž žák nebo žáci dospěli. Výsledky mohou být představeny ve formě písemné, ústní či ve formě praktického výrobku. Závěrečný výstup může mít mnoho podob: např. výstava, videozáznam, kniha, beseda, přednáška, model, koncert, internetové stránky. Prezentace projektu může být realizována na několika úrovních: prezentace pro rodiče, prezentace ve třídě pro spolužáky, prezentace ve škole mimo vlastní třídu, prezentace pro veřejnost a zainteresované složky na projektu, prezentace pro jiné instituce.¹⁰

1.4.4 Hodnocení

Je důležité přemýšlet také o problému hodnocení projektové práce. Vzhledem k tomu, že projekty poskytují velký prostor pro utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáku vymezených v RVP a ŠVP, lze při hodnocení projektové práce vyjít ze strategií hodnocení klíčových kompetencí. Charakter práce žáků nad projekty napomáhá rozvoji

¹⁰ Jana Kratochvílová: Teorie a praxe projektové výuky, Brno 2006, s. 42.

všech klíčových kompetencí, především pak kompetence k učení, k řešení problému, kompetence pracovní, komunikativní a kompetence sociální a personální. Projektové vyučování vytváří takové didaktické situace, které jedinečným způsobem podněcují žáky k přirozenému rozvoji schopností, dovedností a zkušeností důležitých pro pracovní i osobní život žáků. Základní myšlenkou této výuky je samostatnost žáků, a to jak při formulaci otázek a problému, tak při jejich řešení i prezentaci výsledku práce. Je obvyklé, že při této formě výuky se tolik neposuzuje výkon a nepoužívá se klasifikace. Učitel posuzuje, často spolu s žáky, jak se žáci zhostili formulace problému, či jak prezentovali svoje výsledky. Předmětem hodnocení tedy není pouze výsledek - izolované poznatky, ale také pracovní proces a konkrétní dovednosti, k jejichž rozvoji prostřednictvím projektové práce došlo. Vhodné je užívat formy slovního hodnocení, které posuzuje úroveň činnosti jak jednotlivých žáků, tak činnost pracovních skupin.¹¹

¹¹ Nataša MAZÁČOVÁ: Vybrané pedagogické inovace v současné škole, Praha: UK 2008.

1.5 Klady a zápory projektového vyučování

Projektové vyučování jako metoda není samozřejmě nic nového, přesto si paradoxně zatím nenašla cestu ke všem pedagogům a tudíž nemůže najít žádné široké uplatnění v praxi, spíše je využívají v menší míře školy alternativní.

Už ve 30. letech došlo k prozkoumání této metody a vytvoření závěrů o její vhodnosti či nevhodnosti při vyučování na základě kladů a záporů při ní objevených. „byly vyzkoušeny všechny druhy projektů a byly rozpoznány jejich výhody a nevýhody. V seminářích reformních škol bylo o projektové metodě referováno a podrobně projednáváno...“¹²

Na základě těchto výsledků Příhoda formuloval:

a) klady projektového vyučování

- Projekt osvobozuje od učebnic, vede k pozorování faktů a k četbě speciálních děl.
- Osvobozuje od systému abstraktně logického a vede k tvoření zdravých úsudků na základě experimentace s věcmi.
- Zdůrazňuje hlavní myšlenku problému a podřizuje drobné fakty myšlenkám, jež řídil lidské chování a vědění.
- Dává možnost silné motivace, podle které se organizuje učení jako žákovský podnik.
- Projektem je možné zažít opravdu určitou zkušenost a vyčerpat určitý problém, neboť místo systému jednotlivostí běží v projektu o celkové pochopení životní otázky.
- Je možné organizovat učení ve velkých jednotkách, v nichž jsou podřízena drobná fakta pracovnímu cíli.
- Projekty zjednodušují učení; drobná fakta se odvozují z velkých a dává se jim místo v pracovním pochodu i v soustavě žákovského vědění.

b) zápory projektového vyučování

- Neplánovitost a podléhání dětským vrtolům.
- Nezdařilá socializace vyučování, nedostatečná kooperace.
- Vyučování snadno ztrácí soustavnost a důkladnost.
- Specifické návyky se často při projektech nevyskytly, žáci nemají příležitost k ovládnutí nástrojů lidského poznání.

¹² V. PŘÍHODA: Reformní praxe školská. Praha 1936, s. 162.

- Nepočítalo se s tím, že dítě musí vybavovat zvykově některé dovednosti a vědomosti.
- Projekty odporovaly zákonům učení, aby byla opatřena nejne náležitá motivace, ale aby byla příležitost k opakování a zakončení důsledků učení.¹³

Samozřejmě, že Příhoda nebyl jediným¹⁴, kdo se zabýval výhodami a nevýhodami projektového vyučování v hodinách, ale jeho výčet je patrně nejspolehlivější a také nejznámější.

¹³ Jana KRATOCHVÍLOVÁ: Teorie a praxe projektové výuky, Brno 2006, s. 50.

¹⁴ Kromě V. Příhody se klasifikací výhod a nevýhod zabýval také např. R. Žanta, J. Valenta, H. Grecmanová, E. Urbanovská a řada dalších.

2. RVP – pojetí a základní cíle vzdělávání na třetím stupni

Rámcový vzdělávací program pro gymnázia (RVP G) a Rámcový vzdělávací program pro gymnázia se sportovním přípravou (RVP GSP) byl schválen 27.4.2007 MŠMT. Bohužel Rámcový vzdělávací program pro střední odborné vzdělání ostatní ještě není úplně vyhotoven. V červnu 2007 byly teprve schváleny Rámcové vzdělávací programy pro 29 oborů s výučním listem a 32 oborů maturitních. Vytvoření tolika programů, je problémové, protože pro každý obor vzniká samostatný RVP a zároveň se redukuje původních 800 oborů na asi 250 více koncipovaných oborů. Rámcové vzdělávací programy pro odborné školy jsou proto připravovány postupně v Národním ústavu odborného vzdělávání a jejich schvalování probíhá v několika fázích.¹⁵

Výše zmíněný RVP navazuje na Rámcový vzdělávací program pro základní školy, který navazuje na předškolní výchovu a výchovu v rodině.

Všechny Rámcové vzdělávací programy vycházejí z nové strategie vzdělávání, která zdůrazňuje klíčové kompetence, jejich provázanost se vzdělávacím obsahem a uplatnění získaných vědomostí a dovedností v praktickém životě, formulují očekávanou úroveň vzdělání stanovenou pro všechny absolventy jednotlivých etap vzdělávání a podporují pedagogickou autonomii škol.

2.1. Cíle vzdělávání na třetím stupni

Cíle vzdělávání uvedené v RVP vyjadřují společenské požadavky na celkový vzdělanostní a osobnostní rozvoj žáků. Vymezují záměry výuky a její výstupy, výsledky. Zahrnují hodnoty a postoje, produktivní činnosti a praktické dovednosti, poznatky a porozumění. Jsou formulovány z pozice pedagogických pracovníků a vyjadřují to, k čemu má vzdělávání směřovat, o co mají vyučující svou výukou usilovat. Míra jejich naplnění bude různá jak podle stupně vzdělání, tak podle schopností a dalších předpokladů žáků. Cíle vzdělávání jsou v RVP vyjádřeny na třech úrovních: jako obecné cíle středního vzdělávání (Delorsovy cíle), jako kompetence absolventa oboru vzdělání a jako výukové cíle (výsledky vzdělávání) jednotlivých vzdělávacích oblastí (kurikulárních rámců). Obecné cíle vzdělávání jsou vyjádřeny z pozice pedagogických pracovníků a vyjadřují to, k čemu má vzdělávání směřovat, o co mají vyučující svou výukou usilovat. Kompetence

¹⁵ <http://www.nuov.cz/ramcove-vzdelavaci-programy> [citováno 5.6.2009]

absolventa a výukové cíle jsou vyjádřeny z pozice žáka, uvádějí, jak žák umí na konci výuky získané vědomosti a dovednosti používat.¹⁶

Mezi základní vzdělávací cíle patří:

- učit se poznávat
- učit se pracovat a jednat
- učit se být
- učit se žít společně

2.2 Klíčové a odborné kompetence

Klíčovými kompetencemi je myšlen soubor požadavků na vzdělání, zahrnující vědomosti, dovednosti, postoje a hodnoty, které jsou důležité pro osobní rozvoj jedince, jeho aktivní zapojení do společnosti a pracovní uplatnění. Jsou univerzálně použitelné v různých situacích. Ve výuce se neváží na konkrétní vyučovací předměty, lze je rozvíjet prostřednictvím všeobecného i odborného vzdělávání, v teoretickém i praktickém vyučování, ale i prostřednictvím různých dalších aktivit doplňujících výuku, kterých se žáci sami aktivně účastní. KK odborného vzdělávání se odvíjejí od Evropského referenčního rámce klíčových kompetencí pro celoživotní vzdělávání a navazují na KK RVP ZV (Klíčové kompetence Rámcového vzdělávacího programu).

Odborné kompetence se vztahují k výkonu pracovních činností a vyjadřují profesní profil absolventa oboru vzdělání, jeho způsobilosti pro výkon povolání. Odvíjejí se od kvalifikačních požadavků na výkon konkrétního povolání a charakterizují způsobilost absolventa k pracovní činnosti. Tvoří je soubor odborných vědomostí, dovedností, postojů a hodnot potřebných pro výkon pracovních činností daného povolání nebo skupiny příbuzných povolání.¹⁷

Kompetence budoucího absolventa střední odborné školy jsou:

a) klíčové kompetence

- kompetence k učení
- kompetence k řešení problémů
- komunikační kompetence
- personální a sociální kompetence
- občanské kompetence a kulturní povědomí

¹⁶ <http://zpd.nuov.cz/RVP/H/RVP%202351H01%20Strojni%20mechanik.pdf> [citováno 5.6.2009], s. 3.

¹⁷ <http://zpd.nuov.cz/RVP/H/RVP%202351H01%20Strojni%20mechanik.pdf> [citováno 5.6.2009], s. 4.

- kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám
- matematické kompetence
- kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi

b) odborné kompetence – u každého oboru jsou dány dle jeho zaměření.

Empirická část

2. Cíle empirické části

2.1 Hlavní cíl

Využití projektového vyučování na středních školách.

2.2 Dílčí cíle

1. Sestavit dotazník ke zjištění využití projektového vyučování na různých typech škol.
2. Na základě dotazníkového šetření zjistit počet škol, jenž využívá projektové vyučování.
3. Porovnat využití projektového vyučování na jednotlivých typech škol.

2.3 Hypotézy

1. Předpokládáme, že zájem vyučujících o projektové vyučování bude vyšší než 50%.
2. Očekáváme, že se vrůstající vzdělaností žáků bude jejich potřeba projektového vyučování vyšší.
3. Domníváme se, že využití této metody bude nižší na školách s netechnickým zaměřením.

2.5 Popis výzkumného vzorku

Základem každého správného průzkumu je vhodný výběr jednotlivých prvků, které později vedou k přesnému vyhodnocení. K našemu průzkumu byly vybrány střední školy Hradeckého a Pardubického kraje se zaměřením technickým a humanitním.

Odpovědi uvedené skupiny, z níž sice některé školy nejsou reprezentativním vzorkem pro výzkum, mají přesto svoji vypovídající hodnotu.

2.4 Metody výzkumu

Podstatnou součástí výzkumu je dotazníkové šetření, které je zaměřeno na používání projektové metody na jednotlivých školách a celkové zhodnocení kvalit.

Výběru jednotlivých škol byla věnována velká pozornost. Dotazníky byly rozeslány emailovou formou na střední školy se zaměřením technickým i netechnickým. Tohoto

výzkumu se neúčastnily pouze gymnázia a soukromé střední školy. Volbou různorodých škol chceme porovnat využití projektového vyučování ve třídách, kde je vyšší počet dívek (obory ekonomické) a kde je vyšší počet chlapců (obory technické).

Pro posouzení využívání projektového vyučování na středních školách byl použit dotazník s 15 otázkami. Podstatou bylo zjištění dat a informací o respondentech, ale i jejich názorů a postojů k projektovému vyučování. Dotazník byl rozeslán elektronicky do jednotlivých středních škol. Tato forma byla zvolena z důvodu velkého počtu dotazovaných a vytvoření času k vyplnění.

K sestavení dotazníku jsme použili více typů otázek podle J. Pelikána.

Dělení otázek:

- podle míry volnosti, která byla ponechána respondentovi
 - otevřené - nenabízí varianty odpovědi, respondent se samostatně vyjadřuje
 - tento typ otázky je náročnější na zpracování a vyhodnocení
 - polozavřené - je nabízeno několik variant otázek, ale současně ponechán prostor pro vlastní odpovědi
 - uzavřené - respondent má na výběr pouze ze zadaných variant

Dále jsme také použili strukturu dotazníku dle P. Gavory, ve kterém je dělení na:

- Vstupní část – ve vstupní části je hlavička, jméno autora, nebo zadávající instituce. Dále v této části se respondentům vysvětlují cíle dotazníku. Tímto textem dochází k motivaci respondentů k zodpovědnému a pravdivému vyplnění dotazníku a zároveň obsahuje návod, jak ho vyplňovat.
- Druhá část obsahuje vlastní otázky, které nejsou řazeny podle obvyklé logické posloupnosti. Z počátku bývají řazeny otázky zajímavější, aby se respondent hned z počátku neodradil. Uprostřed dotazníku jsou otázky složitější a méně zajímavé, a nakonec jsou umístěny otázky osobního charakteru nebo otázky faktografického charakteru.
- V závěrečné části se objevuje poděkování respondentovi.

Dotazník je rozdělen na několik částí. Jeho plné znění je k nalezení v přílohách práce. V první části se nacházejí informace o respondentovi. Jeho věk, pohlaví, typ školy a místo.

Ve druhé části je pokládán sled otázek otevřené formy, poté polozavřené nebo plně uzavřené formy.

Vzhledem k cíli této práce, jenž byl sledován pomocí dotazníku, byli všichni zúčastnění předem upozorněni na anonymitu dotazníku, jehož výsledky budou využity pouze pro účely tohoto výzkumu.

Dotazníky byly rozeslány v březnu do jednotlivých škol i s průvodním dopisem. Výzkumu se účastnilo celkem 89 středních škol technického i netechnického směru, z nichž procentuelní podíl škol v kraji Pardubickém je 46% a v kraji Královéhradeckém 54%

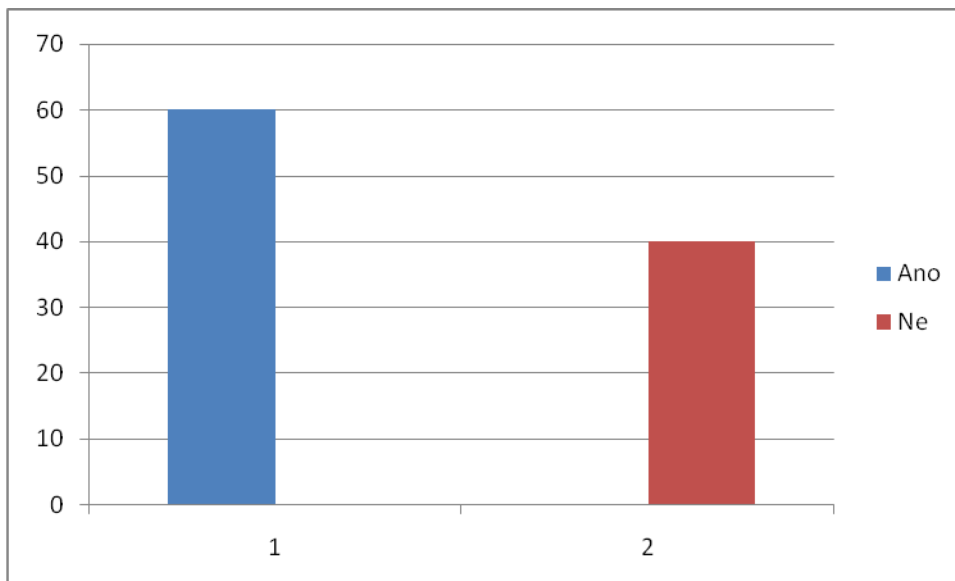
2.7 Výsledky výzkumu

Celkem bylo rozesláno 89 dotazníků. Návratnost 75 dotazníků poukazuje na vysoké procento zpětné vazby.

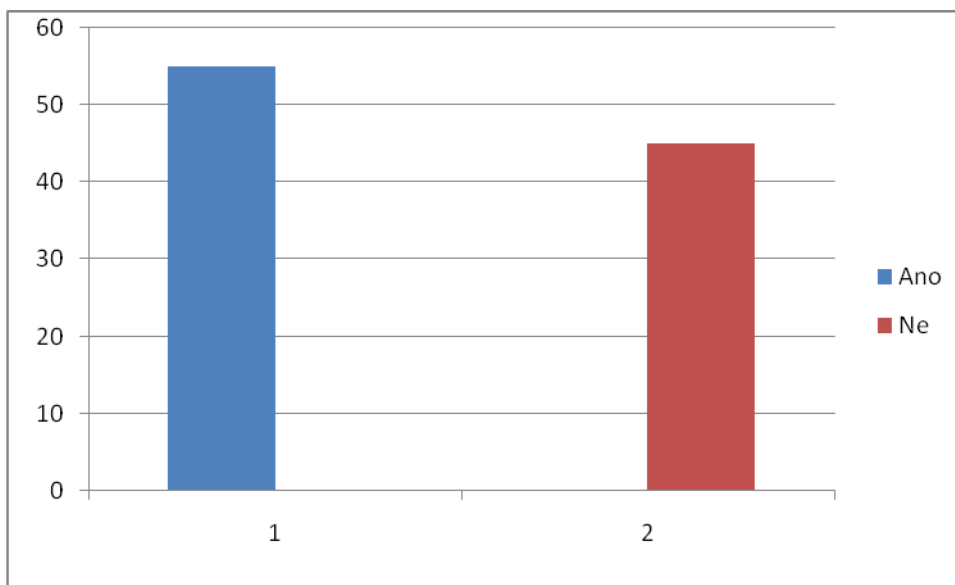
Odpovědi respondentů

- Otázka č. 1) Používáte ve svých hodinách projektové vyučování?

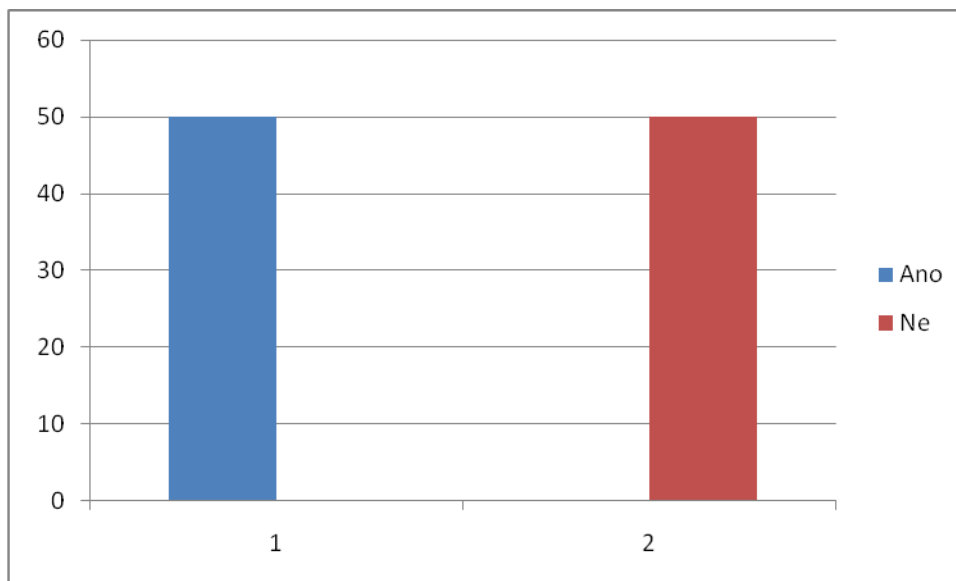
Graf č.1Kraj Královéhradecký technické obory

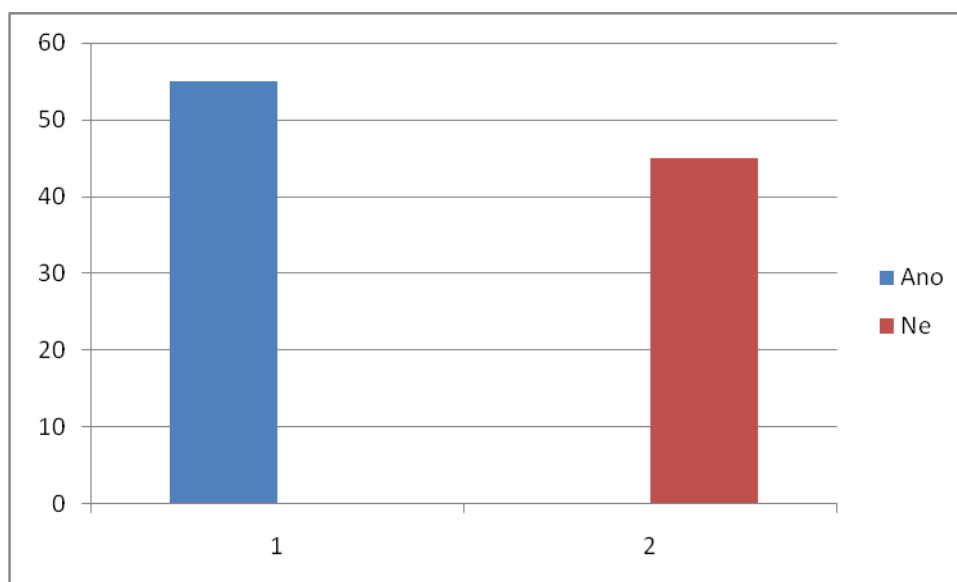
Graf č.2 Kraj Pardubický technické obory

Graf č. 3 Kraj Královéhradecký netechnické obory

Graf č. 4 Kraj Pardubický netechnické obory

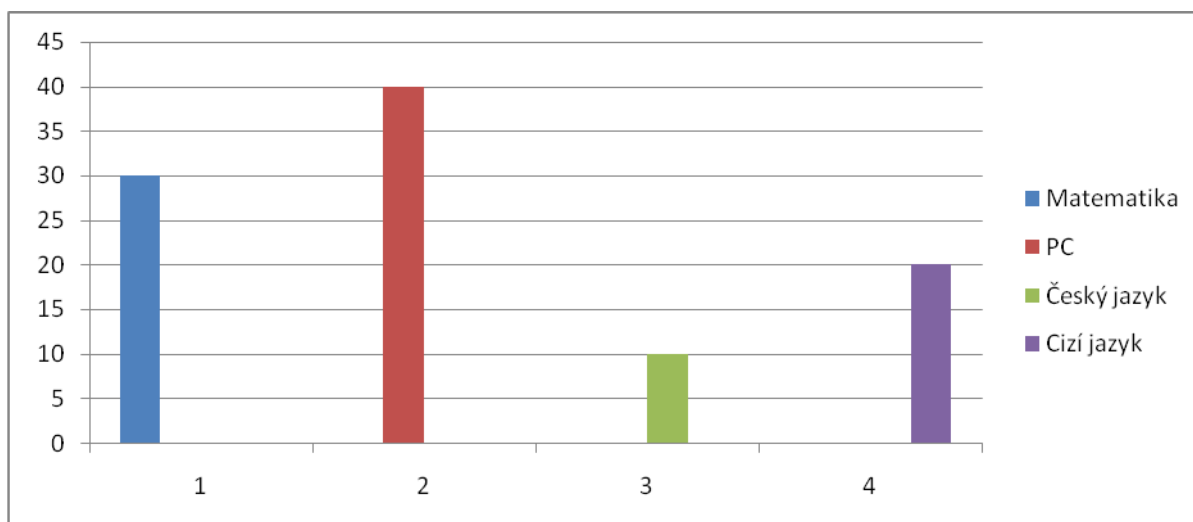

Překvapivě vysoké procento respondentů odpovědělo negativně.

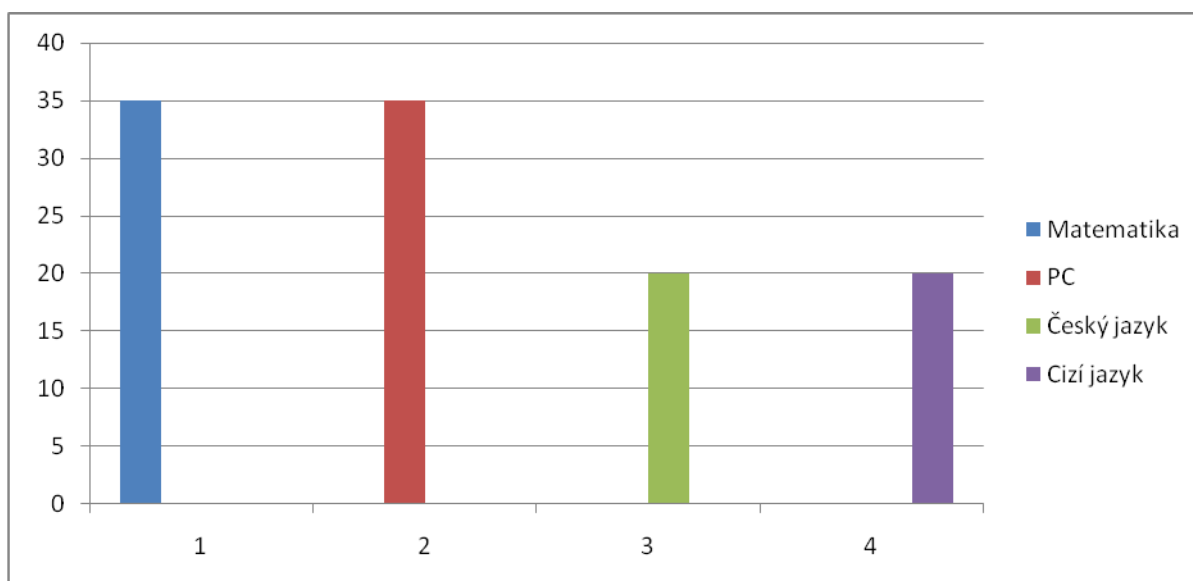
Spíše pedagogové uváděli, že alternativní metody využívají zřídka, ke zpestření. Z osobního vyjádření některých učitelů vyplívá, že když už se rozhodnou pro využití nějaké metody, tak volí spíše práci skupinovou, posléze následují problémové metody, až pak projektová metoda a nakonec brainstorming či didaktické hry.

- Otázka č. 2) V jakých předmětech případně jakých kombinacích používáte projektové vyučování?

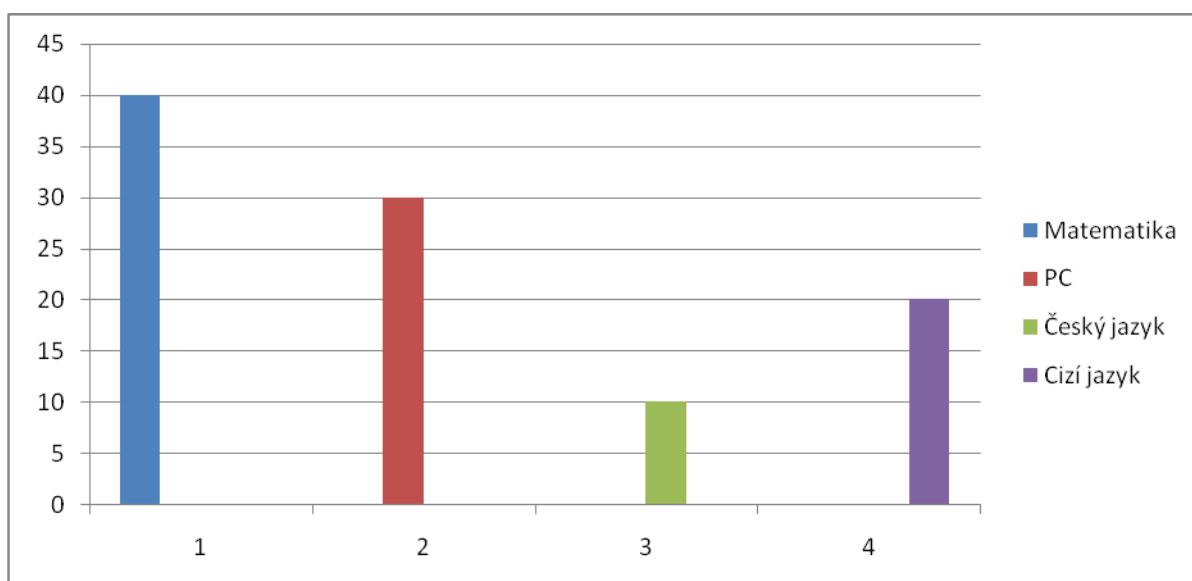
Graf č. 5 Kraj Královéhradecký technické obory

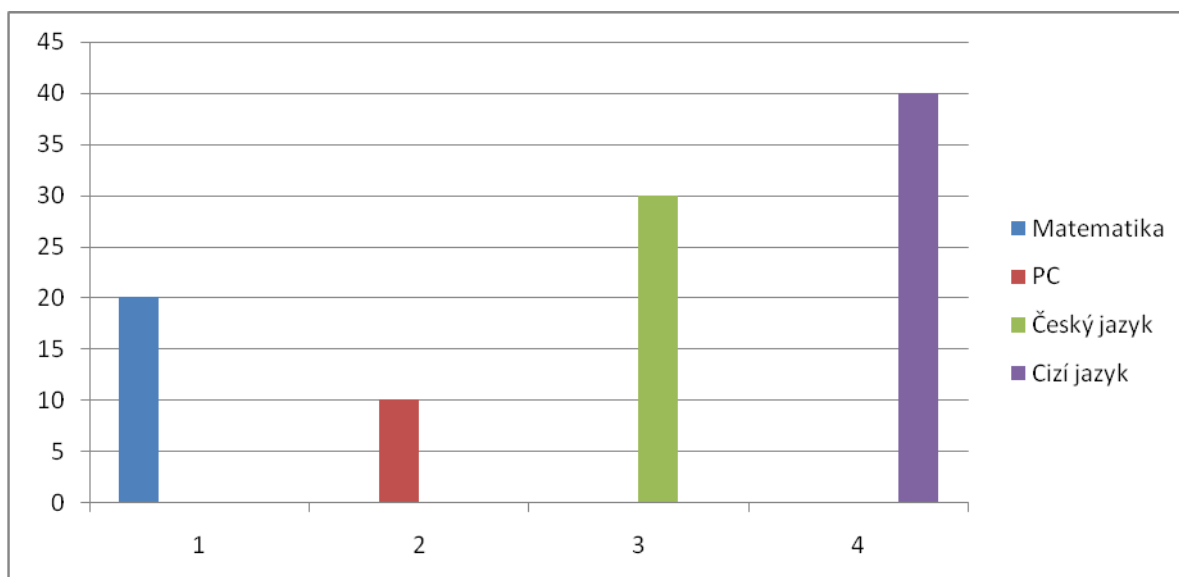
Graf č. 6 Kraj Královéhradecký netechnické obory

Graf č. 7 Kraj Pardubický technické obory

Graf č. 8 Kraj Pardubický netechnické obory

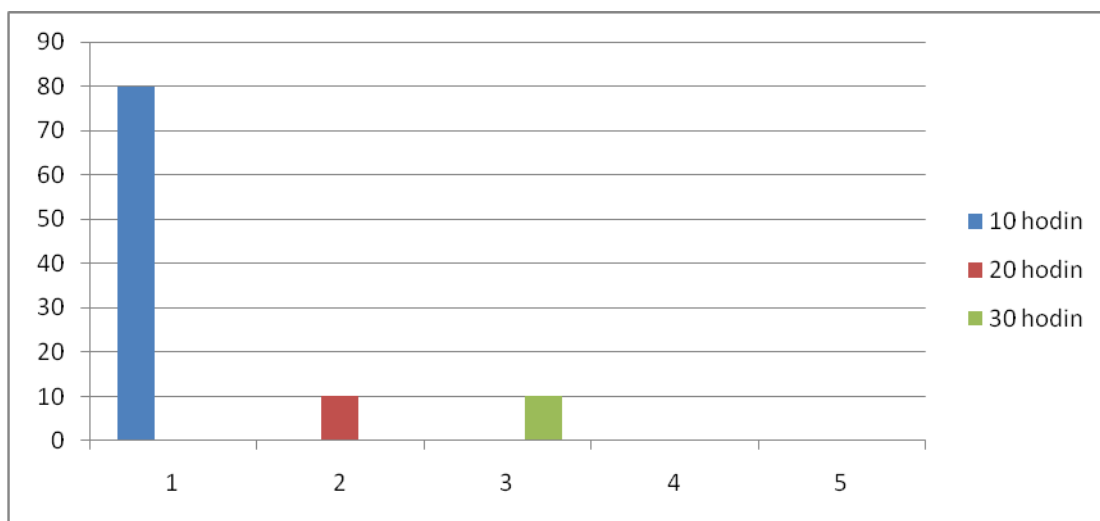

Grafy jasně zobrazují vyšší využití projektového vyučování u technických předmětů jako je např. matematika či fyzika, u netechnických oborů převládá využití v cizích jazycích.

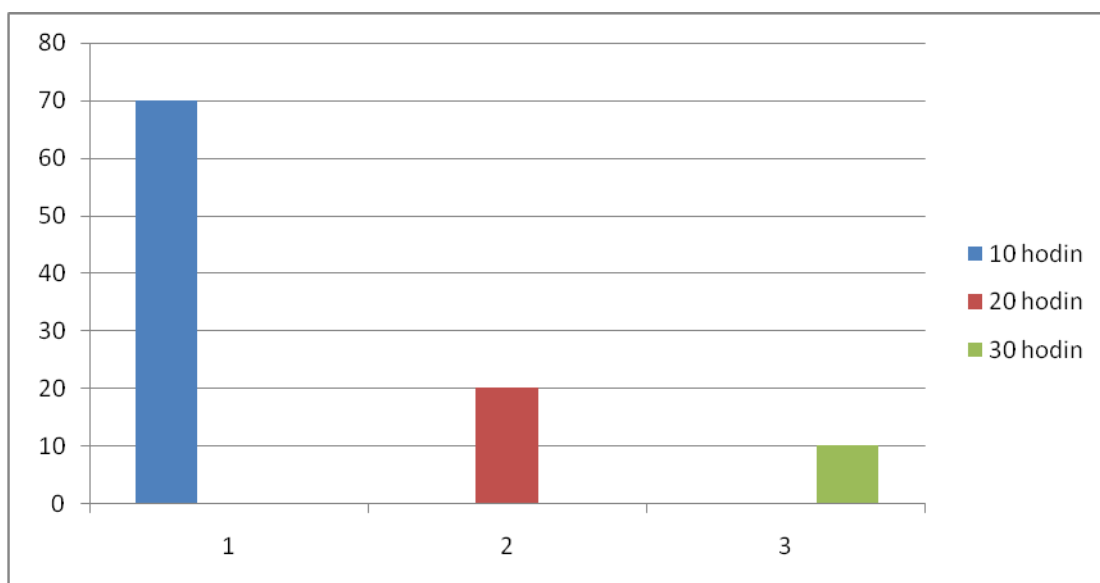
Absolutně nejmenší procento má využití této metody u předmětů humanitních, jako je český jazyk.

➤ Otázka č. 3) Kolik hodin věnujete projektovému vyučování v průběhu roku?

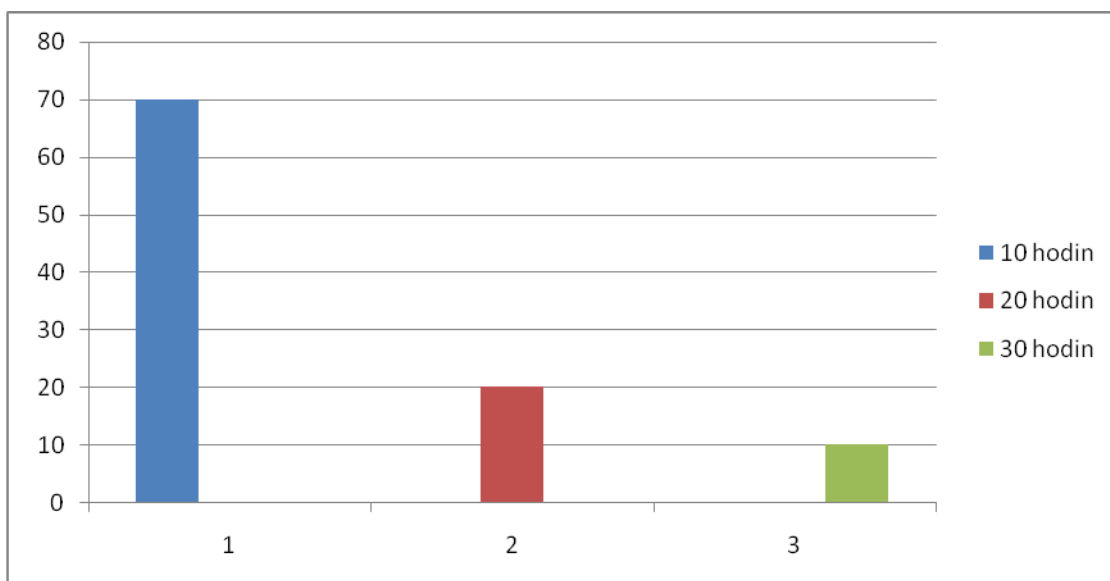
Graf č. 9 Kraj Královéhradecký technické obory

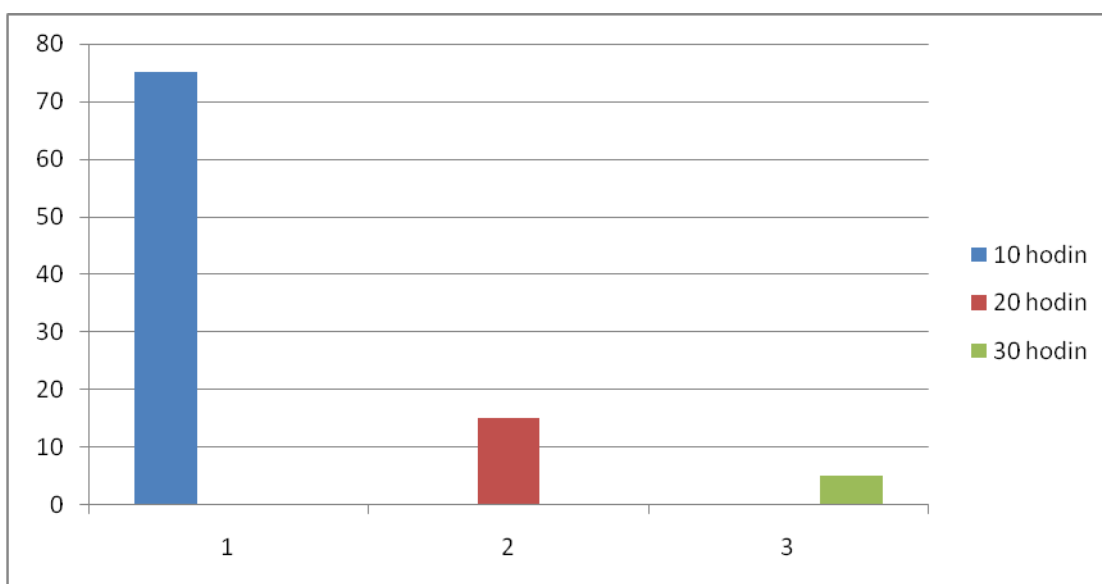
Graf č. 10 Kraj Královéhradecký netechnické obory

Graf č. 11 Kraj Pardubický technické obory

Graf č. 12 Kraj Pardubický netechnické obory

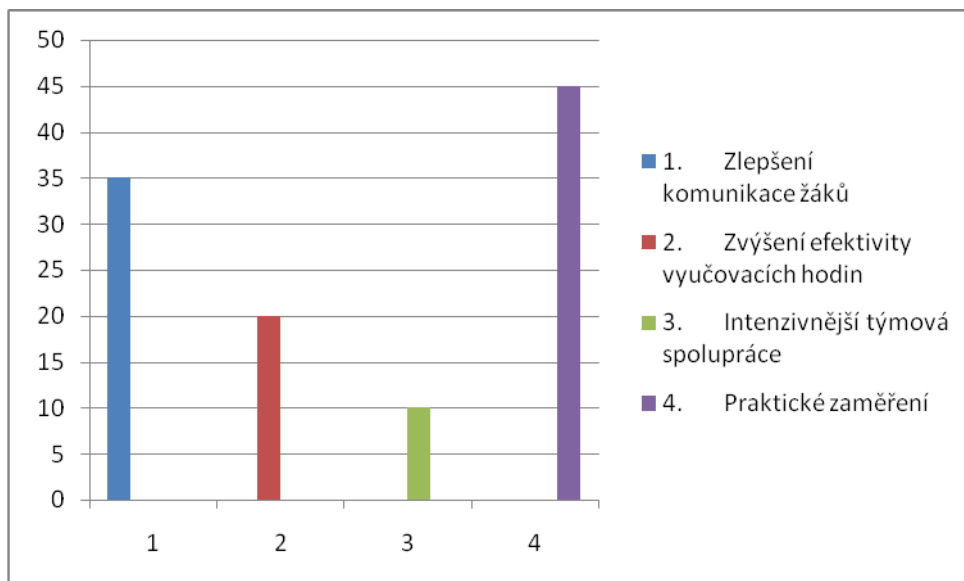

Jednoznačně převládající procento je 10 vyučovacích hodin, které vypovídá o volbě méně náročných projektů. Vyučující raději použijí v průběhu roku více různorodých projektů, ze kterých vyčlení nejvíce zajímavé, pro další ročníky.

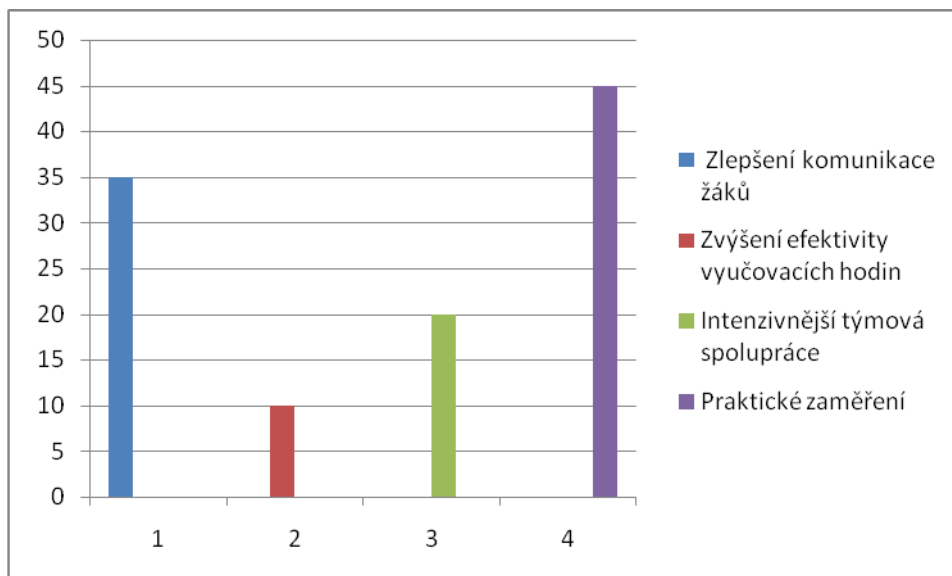
Samozřejmě, že někteří učitelé se věnují i projektům dlouhodobým, které mají trvání třeba celý školní rok. Takovéto projekty jsou ale dosti náročné, škola na ně musí být připravená a hlavně tyto projekty pak většinou má škola možnost prezentovat okolí.

➤ Otázka č. 4) Z jakého důvodu jste začal/a používat projektové vyučování?

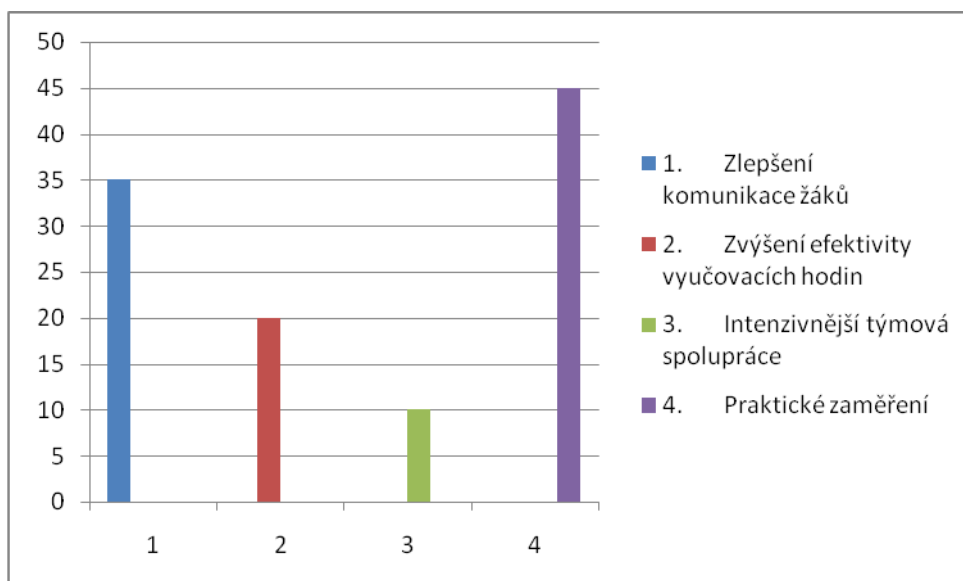
Graf č. 13 Kraj Královéhradecký technické obory

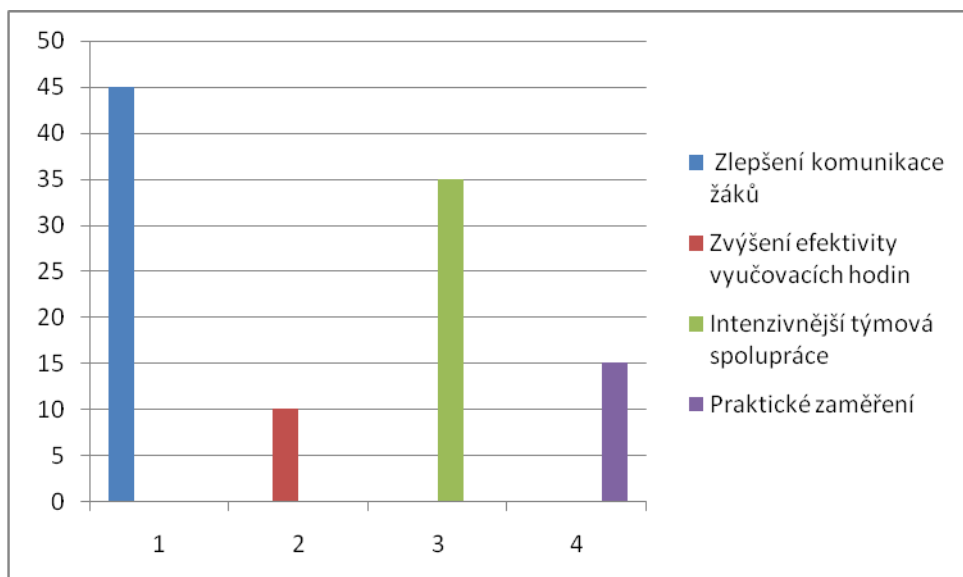
Graf č. 14 Kraj Královéhradecký netechnické obory

Graf č. 15 Kraj Pardubický technické obory

Graf č. 16 Kraj Pardubický netechnické obory

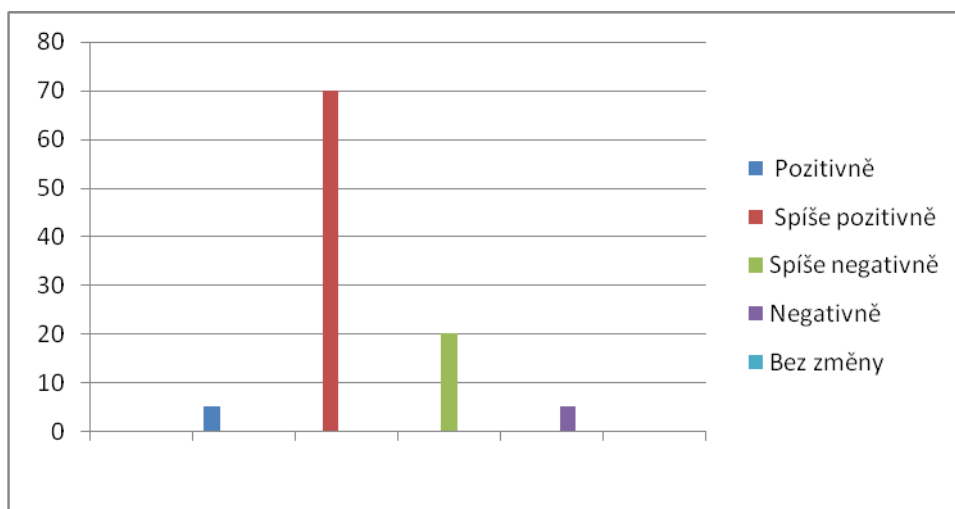

Rozdíl mezi technickými školami proti netechnickým je značný u praktického zaměření, které je prioritou u těchto oborů. Netechnické obory přikládají vyšší důraz na komunikaci a zvýšení intenzity týmové spolupráce kolektivu.

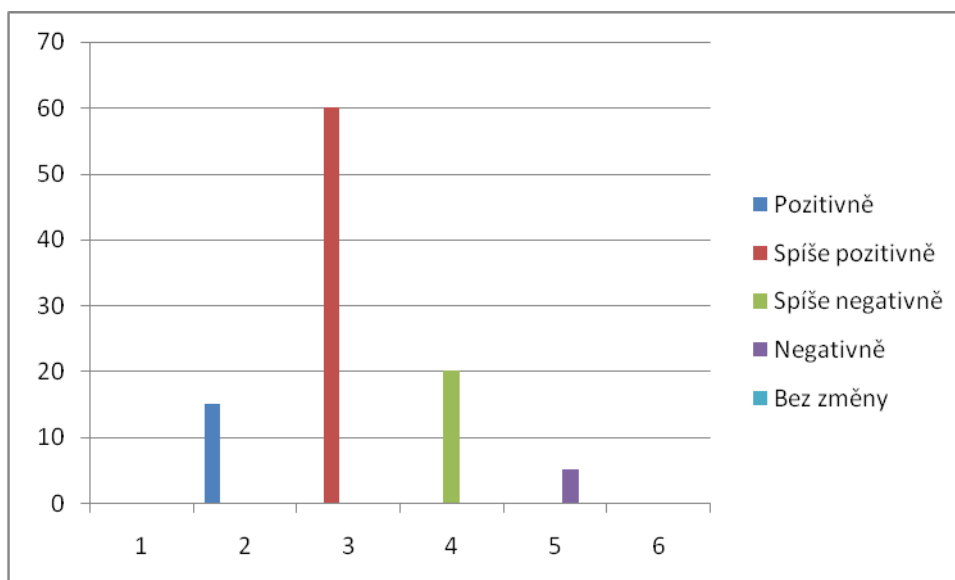
Učitelé spíše uvádějí, že tyto metody používají celkově ke zpestřování výuky, protože na školách jsou pedagogové neustále tlačeni časem a nestíhají běžný rámec předmětu, natož aby si s dětmi „hráli“.

Otázka č. 5) Jak reagují žáci na novou formu výuky?

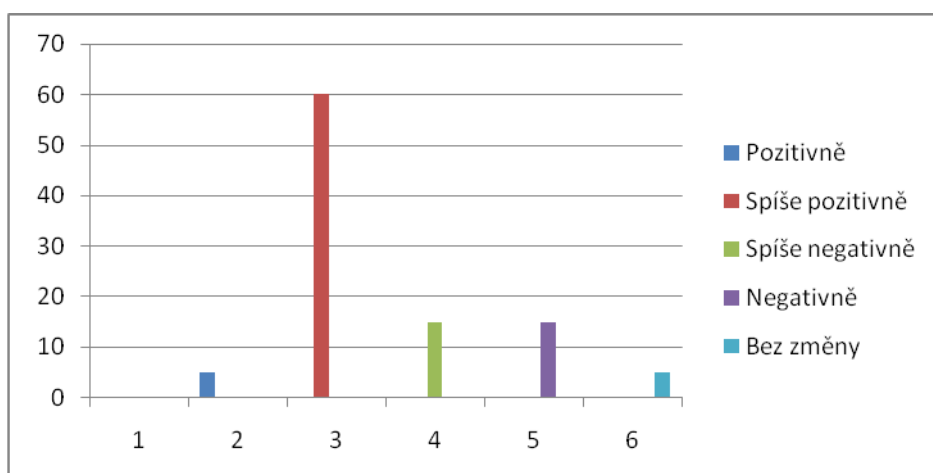
Graf č. 17 Kraj Královéhradecký technické obory

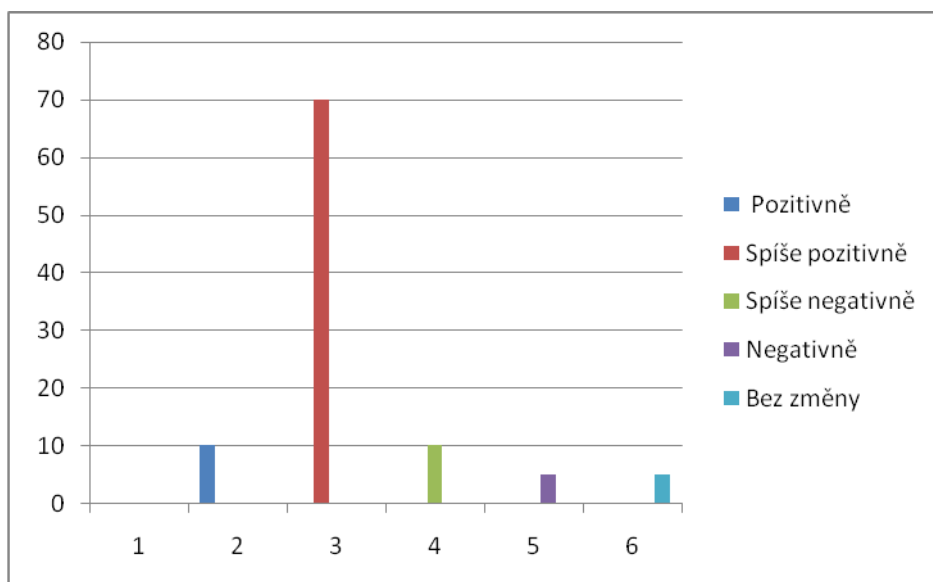
Graf č. 18 Kraj Královéhradecký netechnické obory

Graf č. 19 Kraj Pardubický technické obory

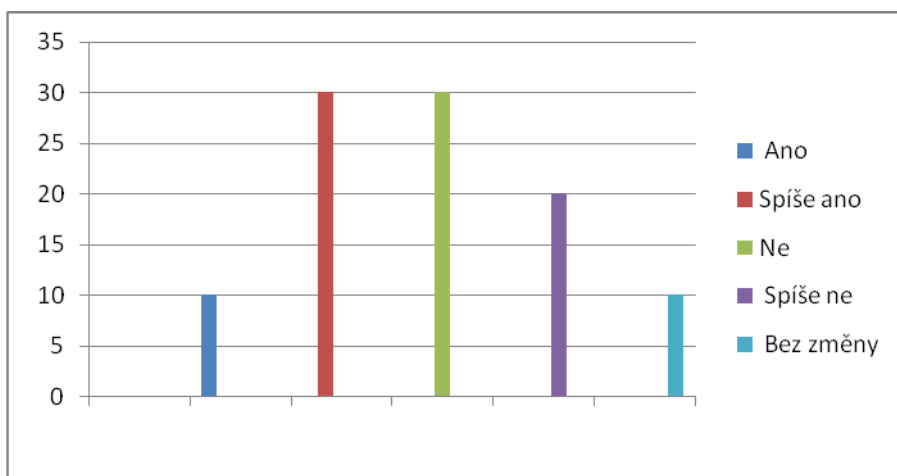
Graf č. 20 Kraj Pardubický netechnické obory

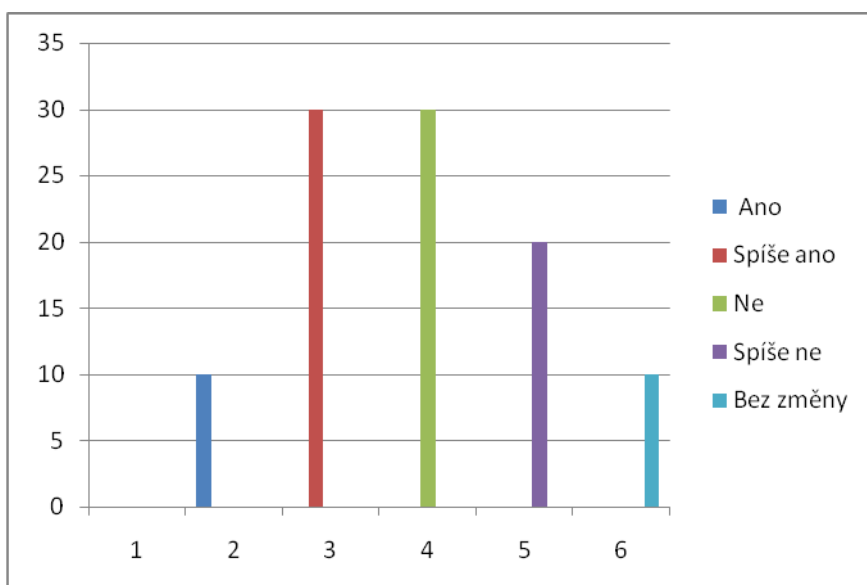
Tato otázka by měla být položena spíše žákům, jak reagují, protože žákům je u nás ještě vžitě spíše frontální vyučování než alternativní metody a u některých žáků trvá než si zvyknou na nové aktivity, které musí v hodině vykonávat. Proto většina respondentů odpověděla: „Spíše pozitivně“ a až na drobné výjimky jsem se nesetkal s jasnou pozitivní odpovědí.

- Otázka č. 6) Pozorujete zlepšení výsledků žáků při použití projektového vyučování?

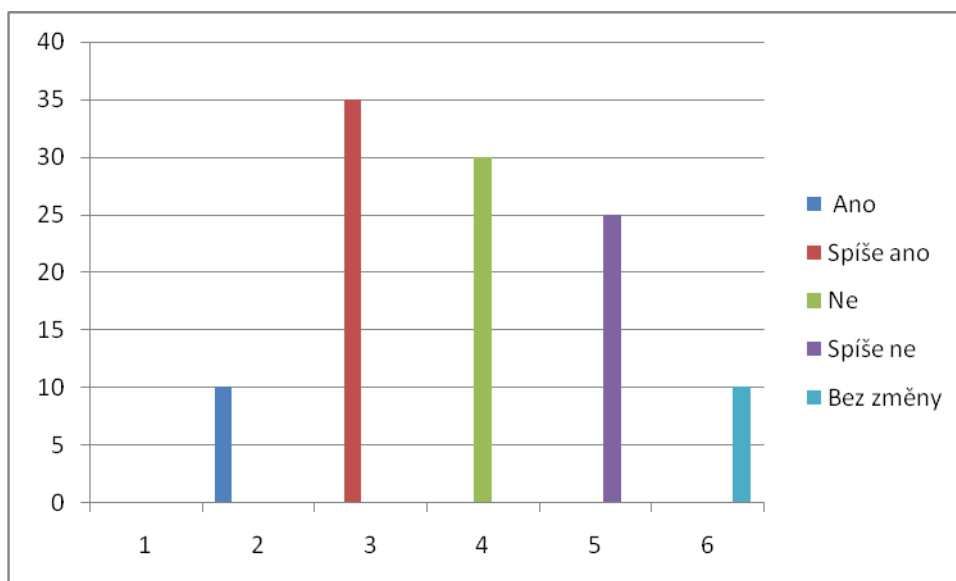
Graf č. 21 Kraj Královéhradecký netechnické obory

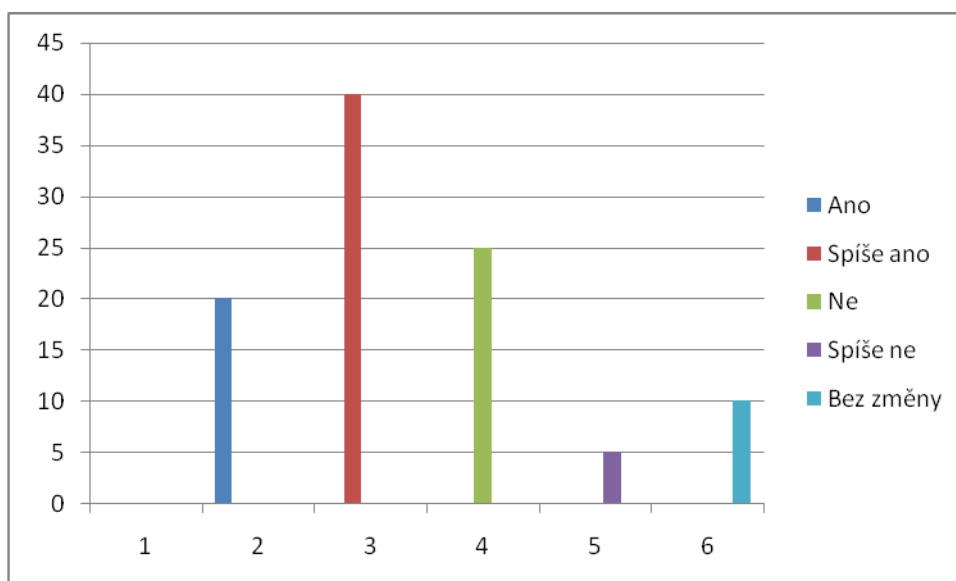
Graf č. 22 Kraj Královéhradecký technické obory

Graf č. 23 Kraj Pardubický technické obory

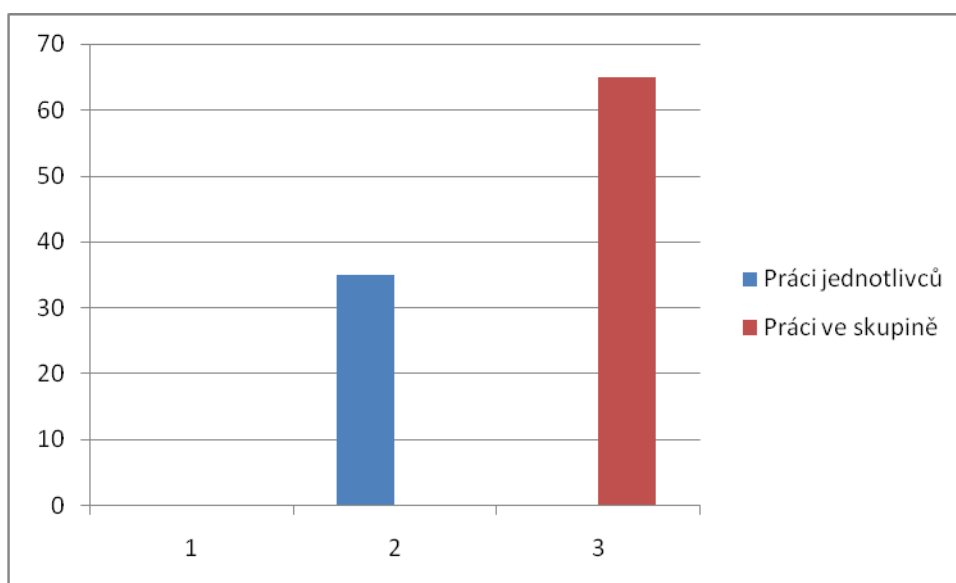
Graf č. 24 Kraj Pardubický netechnické obory

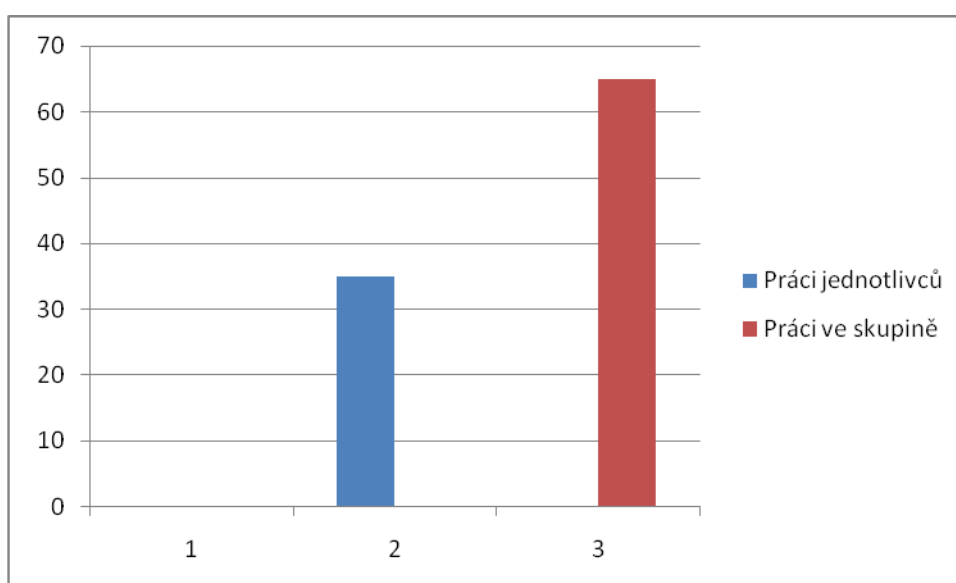
V závislosti na předchozí otázce byla položena otázka č. 6, která byla částečně kontrolní, protože měla ukázat, jak poctivě pedagogové dotazník vyplňují. odpověď shodla s předchozí. Pedagogové uvádějí, že zlepšení spíše poznávají, ale nadruhou stranu je vysoké i procento s odpověďmi ne.

➤ Otázka č. 7) V hodinách používáte častěji?

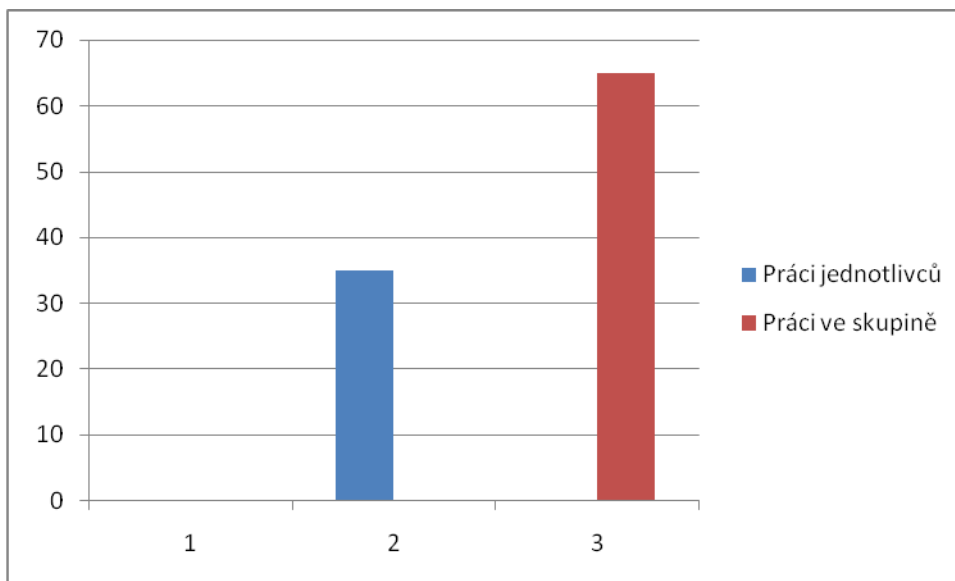
Graf č. 25 Kraj Královéhradecký technické obory

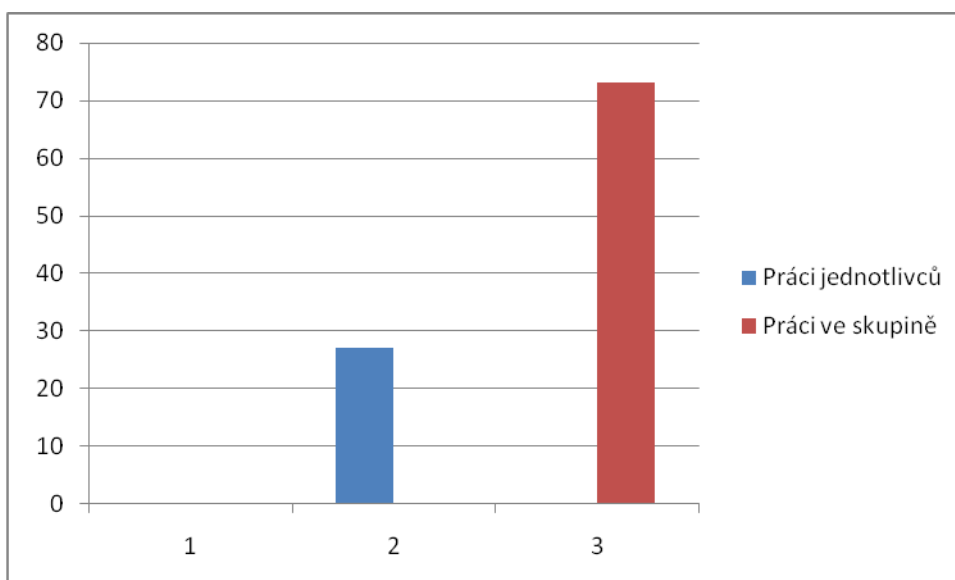
Graf č. 26 Kraj Královéhradecký netechnické obory

Graf č. 27 Kraj Pardubický technické obory

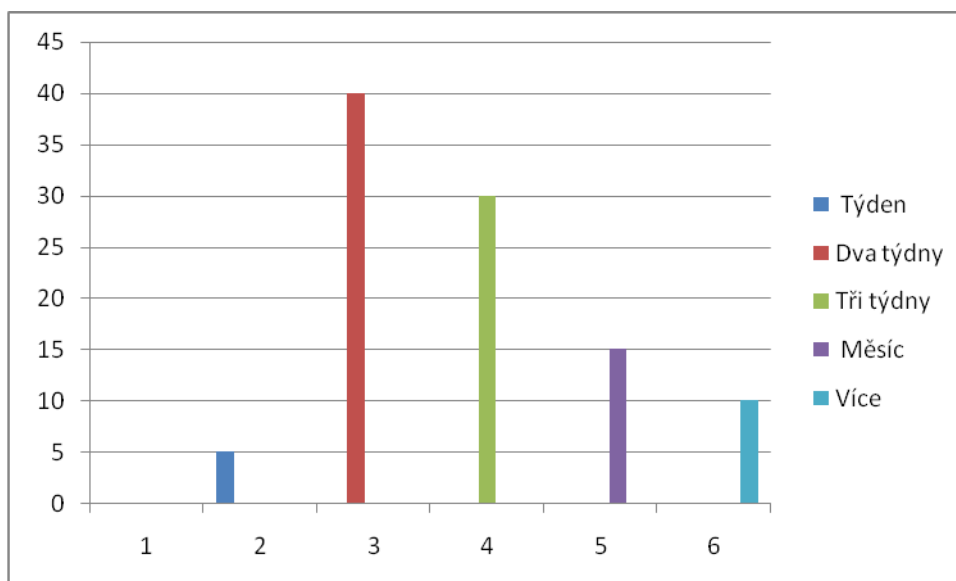
Graf č. 28 Kraj Pardubický netechnické obory

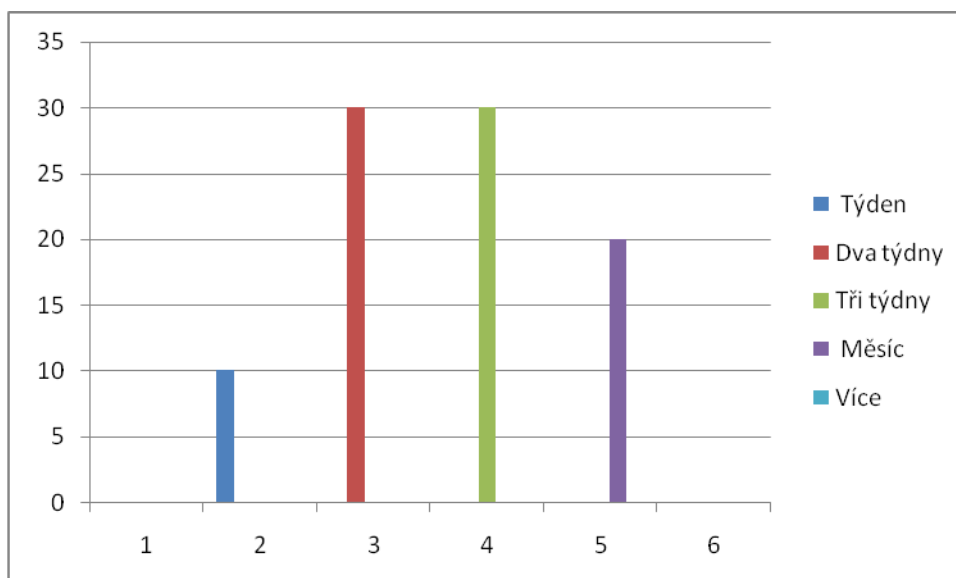
Je evidentní, že dnešní době stále více pedagogů dává přednost práci jednotlivce před alternativními formami výuky. Což považuji za výhodu při budoucí práci v kolektivu.

➤ Otázka č. 8) Délka projektů se pohybuje?

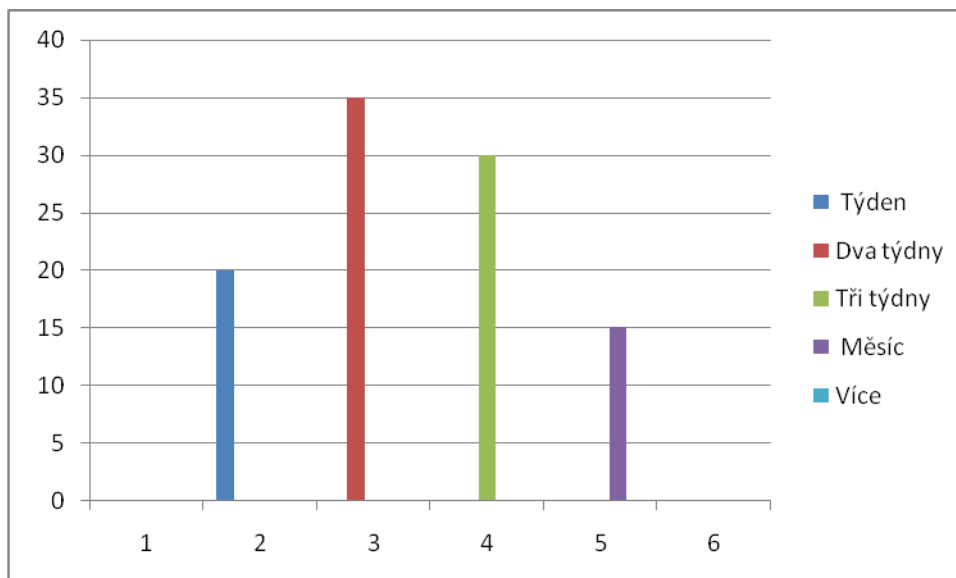
Graf č. 29 Kraj Královéhradecký technické obory

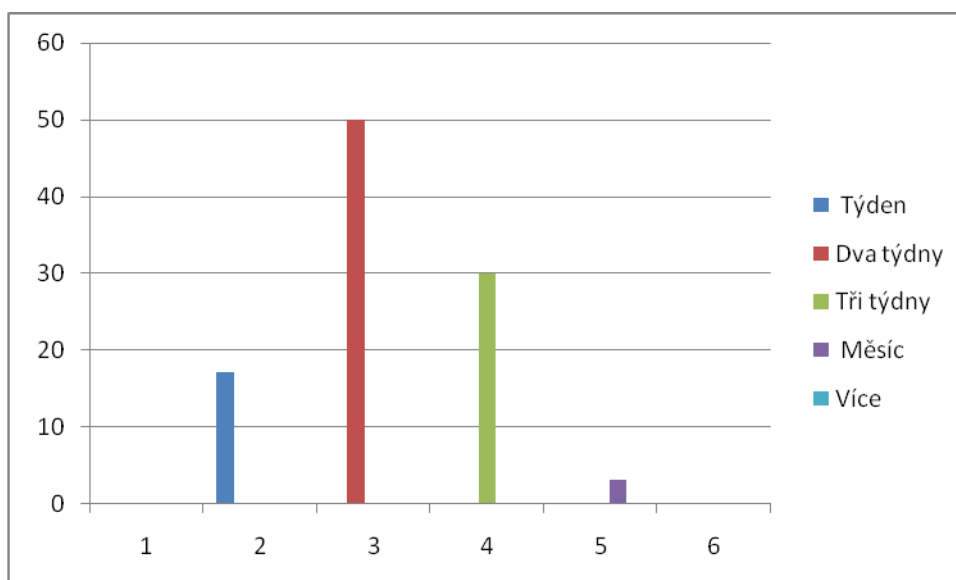
Graf č. 30 Kraj Královéhradecký netechnické obory

Graf č. 31 Kraj Pardubický technické obory

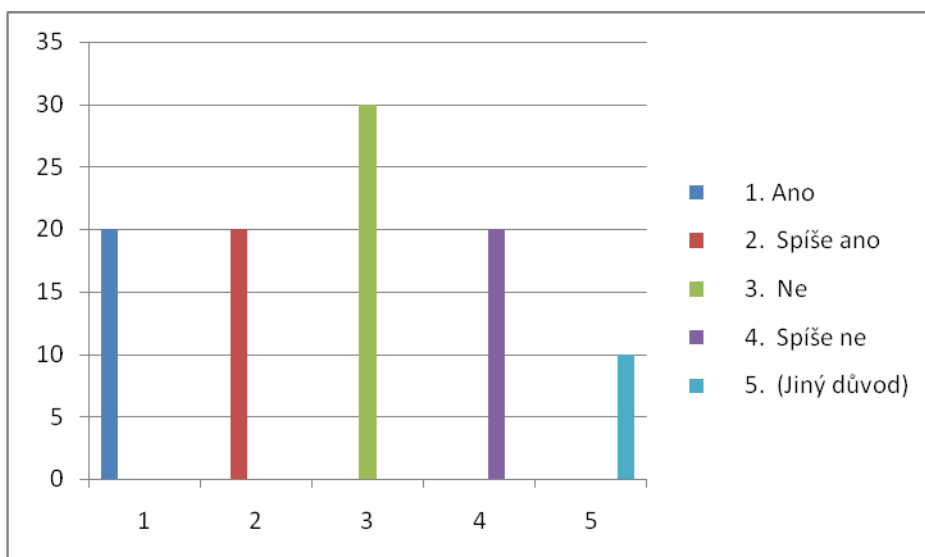
Graf č. 32 Kraj Pardubický netechnické obory

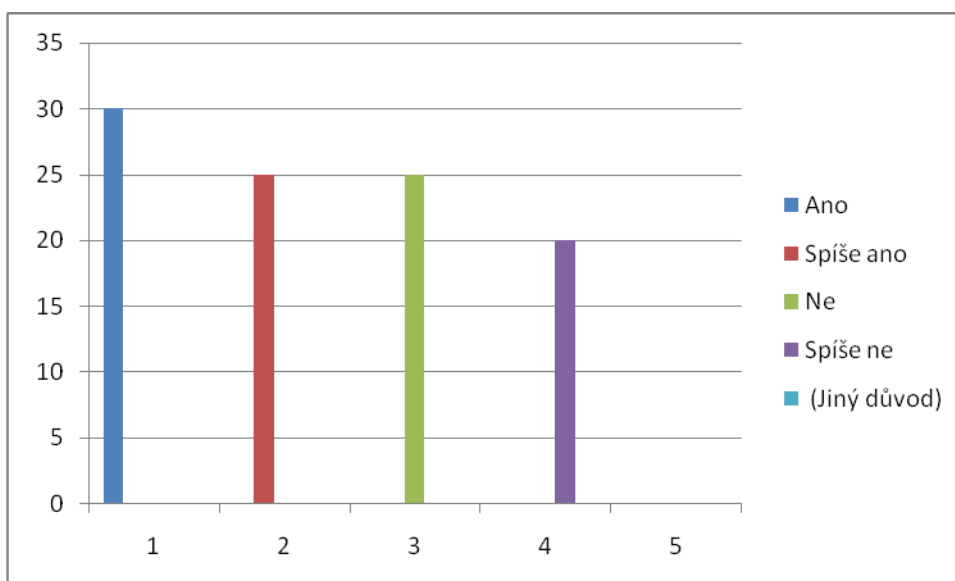
I přes rozsáhlou škálu projektů, s různou dobou trvání, v dotazníku se pedagogové převážně shodli na tom, že projektům ve vyučování věnují vesměs dva až tři týdny. Ve srovnání s výsledky s otázkou č. 3 zjistíme, že při používání projektů o rozsahu 10 hodin vyučujícímu celkově zaplní na 2- 3 týdny vyučování.

➤ Otázka č. 9) Může být projektové vyučování přínosnější než běžná forma výuky?

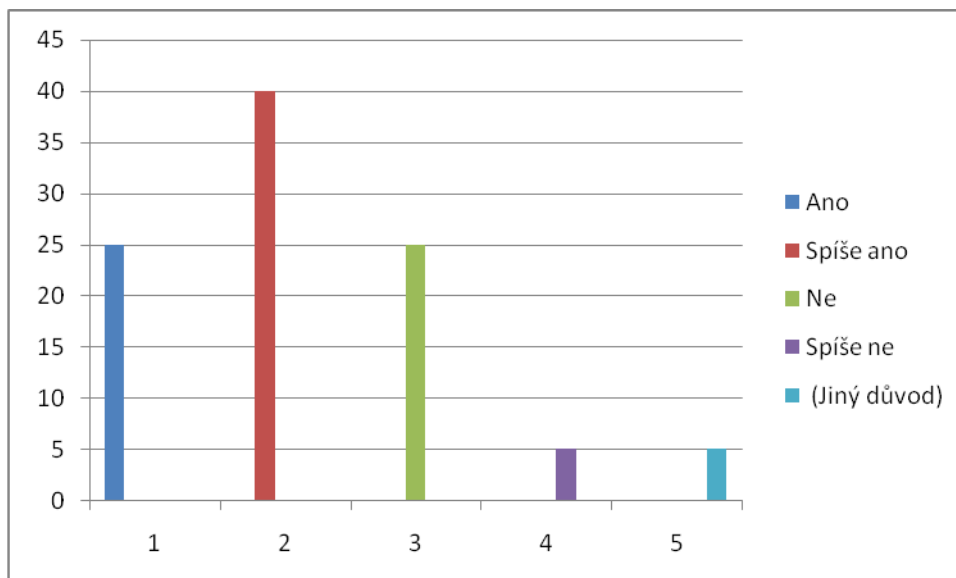
Graf č. 33 Kraj Královéhradecký technické obory

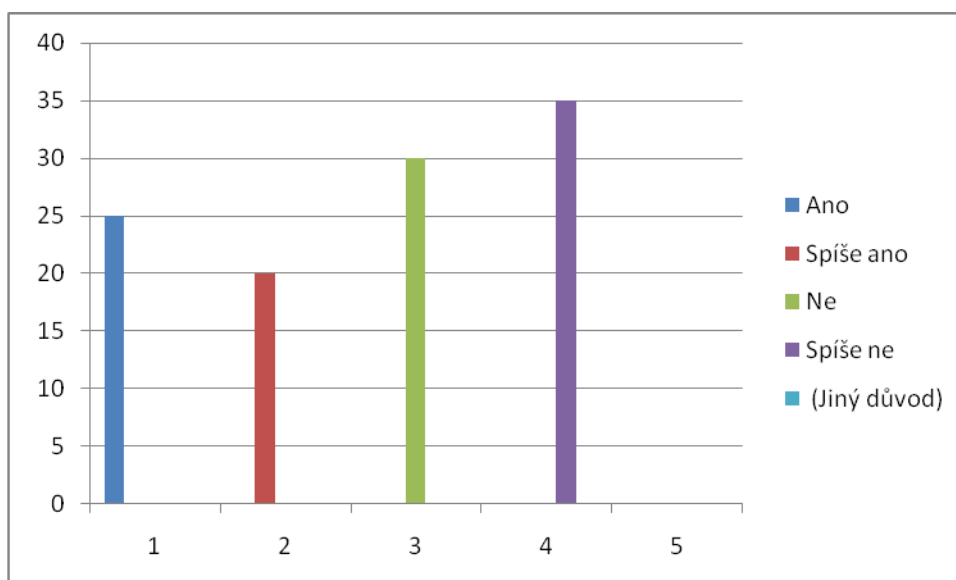
Graf č. 34 Kraj Královéhradecký netechnické obory

Graf č. 35 Kraj Pardubický technické obory

Graf č. 36 Kraj Pardubický netechnické obory

Pedagogové uvádějí, že díky projektovému vyučování sledují určité zlepšení ve výuce, ale na druhu stranu se domnívají, že projektová metoda nemá své opodstatnění a není o nic přínosnější než běžné a klasické frontální vyučování. Na to má vliv ale i především věk pedagogů, protože mladí vyučující mají tendence prosazovat projektovou výuku v hodinách, kdežto u starších vyučujících se žáci setkávají většinou s negativním postojem vůči projektovému vyučování, ale vymezují se nejen vůči němu, ale i vůči jiným alternativním metodám.

- Otázka č. 10) Který projekt se Vám nejvíce osvědčil?

Zavedeny příklady uvedené v dotaznících.

- Otázka č. 11) Jaký druh motivace se osvědčil a jaký nikoli?

Většina pedagogů se shodla, že projektové vyučování je pro žáky dobrou motivací, z hlediska dalšího učení, ale také se stává základem pro vytvoření předpokladu zájmu o další vzdělávání.

Samozřejmě, že se objevily i odpovědi záporné, poukazující na fakt, kdy motivace nové metody nemají žádný vliv a také že na středních školách jsou žáci na nějaké „hraní“ dost staří.

Jednoznačně převládá motivace formou pochvaly a získání dobré známky.

Závěr

Průzkumu se účastnilo 89 středních škol. Tento počet byl složený z 49 škol kraje Královéhradeckého a 40 škol kraje Pardubického. V této bakalářské práci byly při dotazníkovém šetření následně rozděleny na školy technické a netechnické. Věkový dotazovaných se pohyboval od 28 do 56 let.

Můžeme říci, že provedený výzkum splnil svůj cíl. Z velkého počtu oslovených vyučujících bylo možno zpracovat závěry využitelnosti projektového vyučování ve dvou krajích na školách technických i netechnických.

V průzkumu bylo zjištěno vysoké procento využívání projektového vyučování na středních školách. V celkovém součtu se podíl využití v kraji Pardubickém od kraje Královéhradeckého nelišil. Podstatnější rozdíl ve využívání projektového vyučování je viditelný u škol netechnických.

Nárůst využívání projektového vyučování přisuzuji zvýšenému zájmu pedagogů o inovaci výuky. Problém využívání projektového vyučování nastává u starší generace vyučujících, kteří nemají tendenci využívání nových metod vyučování. Na tento fakt jsem byl upozorněn v nejednom dotazníku od mladších vyučujících, jenž se musí většinou podříditi staršímu kolektivu školy.

Nové metody nejsou ani na základních a ani na středních školách dostatečně využívány. Zřejmě pro jejich neznalost a pro neochotu tyto metody ve výuce využívat. Tyto metody jsou totiž mnohem více časově, ale i organizačně náročnější. Je to zřejmě dáno i věkem učitelů, zvláště ti staří vyučují podle stejného modelu a brání se jakýmkoli inovacím. Už tak velkým narušením v jejich systémech bylo zavedení RVP a následné zpracování jeho podoby do ŠVP.

Seznam literatury:

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido 2001.

HRUŠKA, T. *Škola pro třetí tisíciletí*. Praha: SPN 1993.

KASIKOVÁ, H. *Kooperativní učení, kooperativní škola*. Praha: Portál 1977.

KAŠOVÁ, J. *Projektové vyučování v teorii i praxi*. Kroměříž: Iuventa 1995.

KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Teorie a praxe projektové výuky*. Brno: MU Brno 2006.

MAZAČOVÁ, N. *Skupinové vyučování*. In: *Moderní vyučování IV*. 1998.

ŘEZNÍČEK, L. - FINK, M. *Projektové vyučování prakticky a zajímavě*. Trutnov: Střední průmyslová škola 2007.

SKALKOVÁ, J. – BACÍK, F. *Zvyšování efektivnosti ve výchovně vzdělávacím procesu ve vyučování*. Praha: Academia 1988.

VALENTA, J. a kol. *Pohledy. Projektová metoda ve škole a za školou*. Praha: Arama – STD 1993.

<http://www.rvp.cz>

Přílohy:

Dotazník pro učitele středních škol v České republice - průzkum projektového vyučování

I. Základní údaje

Zapište do záznamového listu, zda jste 1...muž / 2...žena

Uveďte do záznamového listu svůj věk:

Podle následujícího seznamu označte v záznamovém listu číslem 1 – 15 místo, v kterém vyučujete:

1. Pardubice	7. Česká Třebová	12. Trutnov
2. Hradec Králové	8. Svitavy	13. Hořice
4. Vysoké Mýto	9. Jičín	14. Třebechovice pod Orebem
5. Litomyšl	10. Náchod	15. Kostelec nad Orlicí
6. Ústí nad Orlicí	11. Rychnov nad Kněžnou	

Označte vysokou školu, na které jste získal(a) učitelskou kvalifikaci (popř. jinou kvalifikaci):

vysoká škola pedagogická

pedagogický institut

pedagogická fakulta

matematicko-fyzikální fakulta

přírodovědecká fakulta

neučitelské vzdělání vysokoškolské

pouze středoškolské vzdělání

jiná vysoká škola

Zapište druh školy, kde převážně vyučujete (SOŠ technického směru, SOŠ netechnického směru, SOU, jiný druh školy...)

II. Názory na výuku projektového vyučování

Používáte ve svých hodinách projektové vyučování? (zakroužkujte)

ANO

NE

V jakých předmětech, případně jakých kombinacích, používáte projektové vyučování?

Uveďte příklady:

.....
.....
.....
.....

Kolik hodin věnujete projektovému vyučování v průběhu vyučovacího roku?

Uveďte počet:

Z jakého důvodu jste začal/a používat projektové vyučování (zakroužkujte).

Zlepšení komunikace žáků

Zvýšení efektivity vyučovacích hodin

Intenzivnější týmová spolupráce

10. Jak reagují žáci na novou formu výuky? (zakroužkujte)

1. Pozitivně
2. Spíše pozitivně
3. Spíše negativně
4. Negativně
5. Bez změny

11. Pozorujete zlepšení výsledků žáků při použití projektového vyučování? (zakroužkujte)

1. Ano
2. Spíše ano
3. Ne
4. Spíše ne
5. Bez změny

12. V hodinách častěji používáte (zakroužkujte).

1. Práci jednotlivců
2. Práci ve skupině

13. Délka projektů se pohybuje (zakroužkujte).

1. Týden
2. Dva týdny
3. Tři týdny
4. Měsíc
5. Více

14. Může být projektové vyučování přínosnější než běžná forma výuky (zakroužkujte).

1. Ano
2. Spíše ano
3. Ne
4. Spíše ne
5. (Jiný důvod)

Uveďte důvod své odpovědi:

.....
.....
.....

15. Jaký projekt se Vám osvědčil? (uveďte název a stručný popis)

.....
.....
.....
.....

16. Jaká motivace se osvědčila a jaká nikoliv?

.....
.....
.....

Dotazník, prosím, zašlete zpět s hlavičkou střední školy.

Všem, kteří jste si udělali chvilku času a dotazník vyplnili, bych chtěl poděkovat za Váš čas. Výsledky tohoto průzkumu nám určitě pomohou v naší další práci s dětmi.

Vybrané střední školy

Kraj Královéhradecký:

1. Integrovaná střední škola Nová Paka
2. Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola Jičín
3. Česká lesnická akademie Trutnov
4. Střední škola Opočno, Nádražní 296
5. Vyšší odborná škola, Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Kostelec nad Orlicí, Komenského 873
7. Střední uměleckoprůmyslová škola hudebních nástrojů a nábytku, Hradec králové, 17. listopadu 1202
6. Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola, Hradec Králové, Komenského 234
8. Střední škola, Nové Město nad Metují, Husovo nám. 1218
9. Obchodní akademie, Hořice, Šalounova 919
10. Střední škola služeb, obchodu a gastronomie, Hradec Králové, Velká 3
11. Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Hradec Králové, Hradební 1029
12. Střední škola oděvní, služeb a ekonomiky
13. VOŠ rozvoje venkova a SZeŠ Hořice
14. Střední škola gastronomie a služeb Hořice
15. Obchodní akademie, odborná škola a praktická škola pro tělesně postižené, Janské Lázně, Obchodní 282
16. Střední škola potravinářská, Smiřice, Gen. Govorova 110
17. Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Hradec Králové, V Lipkách 692
18. Střední odborná škola veterinární, Hradec Králové-Kukleny, Pražská 68
19. Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola, Trutnov, Procházkova 303
20. Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Hradec Králové, Vocelova 1338
21. Střední škola propagační tvorby a polygrafie, Velké Poříčí, Náchodská 285
22. Střední průmyslová škola, Hronov, Hostovského 910
23. Střední průmyslová škola, Trutnov, Školní 101

24. Střední škola - Podorlické vzdělávací centrum, Dobruška
25. Střední průmyslová škola stavební, Hradec Králové, Pospíšilova tř. 787
26. Střední průmyslová škola, Hradec Králové, Hradecká 647
27. Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Nový Bydžov, Dr. M.Tyrše 112
28. Střední odborná škola veřejnosprávní a sociální, Stěžery, Lipová 56
29. Střední uměleckoprůmyslová škola hudebních nástrojů a nábytku, Hradec Králové, 17. listopadu 1202
30. Střední škola technická a řemeslná, Hlušice 1
31. Vyšší odborná škola a Střední odborná škola, Nový Bydžov, Jana Maláta 1869
32. Masarykova obchodní akademie, Jičín, 17. listopadu 220
33. Gymnázium a Střední odborná škola pedagogická, Nová Paka, Kumburská 740
34. Střední odborné učiliště, Lázně Bělohrad, Zámecká 478
35. Střední průmyslová škola kamenická a sochařská, Hořice, Husova 675
36. Střední průmyslová škola, Nové Město nad Metují, Československé armády 376
37. Střední škola řemeslná, Jaroměř, Studničkova 260
38. Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Nové Město nad Metují, Školní 1377
39. Střední odborná škola sociální - Evangelická akademie
40. Obchodní akademie, Náchod, Denisovo nábřeží 673
41. Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod, Pražská 931
42. Obchodní akademie T. G. Masaryka, Kostelec nad Orlicí, Komenského 522
43. Střední průmyslová škola elektrotechniky a informačních technologií, Dobruška, Čs. odboje 670
44. Střední odborné učiliště obchodu a řemesel, Rychnov nad Kněžnou, Javornická 1501
45. Vyšší odborná škola technicko-ekonomická a Střední průmyslová škola, Rychnov nad Kněžnou, U Stadionu 1166
46. Obchodní akademie, Trutnov, Malé náměstí 158
47. Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Trutnov, Volanovská 243
48. Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Vrchlabí, Krkonošská 265
49. Střední škola informatiky a služeb, Dvůr Králové nad Labem, Elišky Krásnohorské 2069

Kraj Pardubický

1. SPŠ chemická Pardubice
2. Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Lanškroun
3. Střední odborná škola a Střední odborné učiliště technických oborů Chrudim
4. Střední škola průmyslová strojnická, technická a Vyšší odborná škola Chrudim
5. Střední průmyslová škola potravinářská Pardubice
6. Střední odborné učiliště technické Přelouč
7. Střední zemědělská škola Lanškroun
8. Vyšší odborná škola a Střední odborná škola Gustava Habrmana, Česká Třebová
9. Střední škola zahradnická Litomyšl
10. Vyšší odborná škola pedagogická a Střední pedagogická škola, Litomyšl, Komenského nám. 22
11. Střední odborná škola automobilní a Střední odborné učiliště automobilní Ústí nad Orlicí
12. Střední odborné učiliště zemědělské, Chvaletice, Žižkova 139
13. Průmyslová střední škola Letohrad, Komenského 472
14. Střední škola chovu koní a jezdeckví Kladruby nad Labem
15. Vyšší odborná škola a Střední odborná škola technická, Litomyšl, T. G. Masaryka 659
16. Střední škola zdravotnická a sociální Chrudim
17. Střední zdravotnická škola, Pardubice, Průmyslová 395
18. Střední zdravotnická škola, Svitavy, Purkyňova 256
19. Střední zdravotnická škola, Ústí nad Orlicí, Smetanova 838
20. Střední odborná škola a Střední odborné učiliště obchodu a služeb, Chrudim, Čáslavská 205
21. Střední škola automobilní Holice 211
22. Střední odborná škola stavební a Střední odborné učiliště stavební Rybitví
23. Vyšší odborná škola stavební a Střední škola stavební Vysoké Mýto
23. Střední škola obchodu a služeb Choceň 125
24. Integrovaná střední škola technická, Vysoké Mýto, Mládežnická 380
24. Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Pardubice - Polabiny, Poděbradská 94
25. Střední škola zemědělská a Vyšší odborná škola Chrudim
26. Obchodní akademie, Chrudim, Tyršovo náměstí 250
27. Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Bohemia s.r.o.
28. Střední odborná škola a Střední odborné učiliště technické, Třemošnice, Sportovní 322

29. Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Pardubice, Štefánikova 325
30. Střední průmyslová škola elektrotechnická a Vyšší odborná škola, Pardubice, Karla IV. 13
31. Střední odborné učiliště plynárenské Pardubice
32. Střední odborná škola elektrotechnická a strojní a Střední odborné učiliště, Pardubice, Do Nového 1131
33. Obchodní akademie a Vyšší odborná škola ekonomická, Svitavy, T. G. Masaryka 47
34. Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Polička, Čs. armády 485
35. Integrovaná střední škola Moravská Třebová
36. Střední odborné učiliště Svitavy, Nádražní 1083
37. Obchodní akademie, Choceň, T. G. Masaryka 1000
38. Střední odborné učiliště opravárenské, Králíky, Předměstí 427
39. Střední škola uměleckoprůmyslová Ústí nad Orlicí, Zahradní 541
40. Střední škola obchodu, řemesel a služeb Žamberk, Zámecká 1